O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Куч—адолатда

Адолат

Ўзбекистон «Адолат» СДПнинг ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий газетаси

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган ☼ 1999 йил, 4 июнь, № 20 (213) ☼ Жума кунлари чиқади ☼ Сотувда эркин нархда

СУД ЖАРАЁНИ БОШЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий судида шу йилнинг 16 февраль куни мамлакатимиз пойтахти Тошкентда Президе-нт ва бошқа давлат раҳбарларини жисмонан йўқ қилиш, конституциявий тузумга қарши қўпорувчилик ва бошқа ўта оғир жиноятлар содир этганликда айбланувчи йигирма икки нафар шахсга нисбатан очиқ суд жараёни бошланди.

Суд мажлиси Олий Суд Раисининг биринчи ўринбосари А. А. Полвонзода раислигида, Олий Суд судьялари Р. А. Акбаров ва Қ. И. Исаров таркибида олиб борилмоқда. Давлат айбловини қўллаш учун Адлия катта маслаҳатчиси Б. А. Зоҳидов ва Н. М. Бобоев, судланувчиларни ҳимоя қилиш учун эса 20 нафар адвокатлар қатнашмоқда.

Суд мажлисида мамлакатимиз ва кўпгина чет эл оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, шунингдек элчихоналарнинг масъул ходимлари ҳам иштирок этмоқдалар.

Суд жараёни давом этмоқда.

(ЎзА).

Ўзбек халқи азалдан меҳнаткаш, заҳматкаш халқ. Ота-боболаримиздан қолган қадимий анъаналарни давом эттириб кулолчилик ва чиннисозликда эндиликда ўзига яраша шуҳрат орттирилмоқда. Кўли гул, меҳридарё чиннисозларнинг қўлида сайқал топган чинни буюмлар истеъмолчиларнинг муносиб баҳосини олмоқда.

СУРАТДА: чинни буюмлар тайёрлаш жараёни.

Тожикистондаги воқеаларга доир

ОГОҲ БЎЛИНГ, ОДАМЛАР!

Қўшни Тожикистонда рўй бераётган воқеаларни диққат билан кузатиб борган ҳар бир кимса бу ишлар охири яхшиликка олиб келмаслигини юраги билан илғаб олади. Ҳа, Бирлашган Тожик Мухолифати ҳокимиятни қўлга олишга интиляпти. Уларнинг асл мақсади — бу ерда ўта реакцион диний давлат қуришдир.

Мамлакатимиз халқларининг қўшни юртдаги вазиятдан ташвишга тушаётганлиги бежиз эмас. «Қўшнинг тинч, сен тинч» дейилади халқимизнинг яхши мақолларидан бирида. Бизнинг ёнгинамизда шундай тўс-тўполон, бош-бошдоқлик, хунрезлик ҳукм сураётган экан, бу ҳол фарзандларимизнинг онгини заҳарламайди, деб ким кафолат бера олади?

Кўр кўрни қоронғида топади, деган яхши мақол ҳам бор. Қора ишлари учун юртимиздан қувилган бир тўп бузғунчилар Бирлашган Тожик Мухолифати соясидан паноҳ топганлиги, моддий, маънавий ва ҳатто қуролли ёрдам олаётганлиги бизни ташвишлантирмай қўймайди, албатта. Мустақиллигимиз пойдеворини қулатмоқчи бўлган ғаламислар 16 февраль куни ўз башараларини очиб қўйганликлари эса ҳар қадамда ҳушёрликни қўлдан бой бермаслигимиз лозимлигини кўрсатиб турибди.

Биз мусаффо осмон остида яратиш ишқи билан яшаяпмиз, меҳнат қиляпмиз. Фарзандларимиздан умидимиз катта. Учинчи минг йилликка катта орзу-истаклар билан кириб келяпмиз. Юртимизнинг тинчи-осойишталиги халқимиз тўкин ҳаётининг гаровидир. Шу боис ҳам биз ҳамиша ҳушёр турмоғимиз лозим. Мустақиллик Тарих бизга инъом этган буюк неъматдир. Ана шу неъматга муносиб бўлмоғимиз керак.

Ҳайитбой ХЎЖАЕВ,
«Адолат» СДП Боғот туман Кенгашининг биринчи котиби.

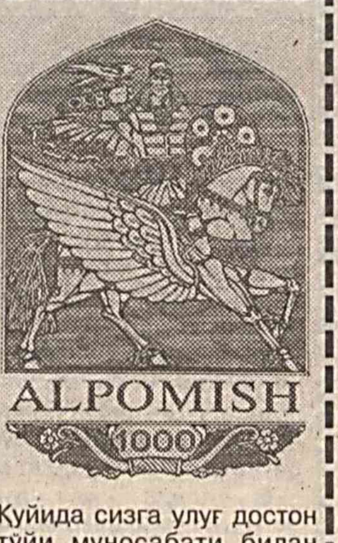

ЭМБЛЕМА ТАЙЁР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан миллий эпик ижодиётнинг улуғ намунаси — «Алпомиш» достонининг минг йиллигини нишонлашга қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Мамлакатимизда шу воқеа муносабати билан спорт байрамлари, илмий конференциялар, китобхонлар билан учрашувлар ва бошқа тадбирлар ўтказилмоқда.

Жумладан, Ўзбекистон Бадиий академияси Сурхондарё вилоят ҳокимлиги билан биргаликда «Алпомиш» достонининг минг йиллиги эмблемасини яратиш борасида республика рассомлари ўртасида танлов эълон қилган эди.

Танловда бир қатор таниқли график рассомлар ҳамда ҳаваскор ижодкорлар иштирок этди. Яқинда шу танловнинг якуни чиқарилди. Нуфузли ҳайъат тақдим этилган лойиҳалар орасида таниқли график-дизайнчи, рассом Анвар Мамажонов яратган лойиҳани ғолиб деб топди. Мазкур эмблема «Алпомиш» достони юбилейини ўтказиш республика ташкилий қўмитаси томонидан тасдиқланди.

Ҳурматли газетхонлар! Қуйида сизга улуғ достон тўйи муносабати билан ишланган ана шу эмблема репродукциясини тақдим этамиз.

(ЎзА).

Акс садо

ТИНЧЛИК — ТУБСИЗ ХАЗИНА

Яна уч ойдан сўнг мустақиллигимизнинг 8 йиллигини тантанали равишда нишонлаймиз. Орадан ўтган йиллар нимаси билан бизнинг ёдимизда қолди? Тинчлиги, осойишталиги билан. Ҳа, юртимизнинг ҳар бир фуқароси энг катта ютуғимиз — давлатимиздаги осойишталик эканлигини яхши билади. Лекин шундай дейишимиз [illegible] ён-атрофимизда бўлаётган ишларни кўриб, юрагимиз увишиб кетади. Гап ён қўшнимиз Тожикистондаги воқеалар хусусида кетаётганлигини тушуниб турган бўлсангиз керак.

Тожикистон воқеалари бизни бир нарсага — фарзандларимиз тарбиясига кўпроқ аҳамият беришга ўргатади. [illegible] юртимизнинг [illegible]. Уларнинг ҳар бир қадамига [illegible], ҳамиша тўғри йўлга бошлаб туриш биз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Юртимиз ўзидаги тинчлик-тотувлик билан жаҳон афкор оммасининг тилига тушган. Бу — тубсиз хазина. Давлатимиз раҳбари ҳам қадамба-қадам мана шу бойлигимизни [illegible] асрашга, уни мустаҳкамлашга даъват қилиб келмоқда. Биз ҳам унинг бу интилишида содиқ ҳамкор бўлмоғимиз керак.

Яқинда Тожикистоннинг Жирғатол ҳудудида рўй берган хунрезлик, 18 нафар ўн гулидан бир гули очилмаган ўзбек йигитларининг [illegible] дилимизни вайрон қилди. Бу — ўша мамлакатдаги қонли воқеаларнинг инъикосидир. Ўша йигитлар ўзлари қандай [illegible] кучга кириб қолганликларини англаб етганликлари, Президентимизнинг меҳр-саховатидан баҳраманд [illegible] ватанига қайтмоқчи бўлганликлари учун юртимиз хоинларининг қаҳр-ғазабига [illegible] қийин эмас.

Баҳодир ТУРСУНОВ,
тижоратчи.

Муносабат

ЮРАКДАН УЗИЛГАН ЯПРОҚЛАР

Куни кеча даҳшатли бир хабарни эшитиб, юракларим эзилиб кетди. Тожикистоннинг Жирғатол туманида юрт ва иймон-эътиқод душманлари ўз сафларига адашиб қўшилган, кейинчалик эса қилмишларидан пушаймон бўлиб ўз юртларига қайтиш ниятида йўлга чиққан йигитларимиздан 17 тасини қип-қизил қонига бўяб ўлдириб кетишибди. Бундан ортиқ ваҳшийлик бўладими дунёда? [illegible] Демак, 17 та ўзбек хонадонига мотам оралаган.

Менинг эса она сифатида юрагим увишганининг бошқа сабаби бор. Айтмасам, юрагим куяди. Гап шундаки, менинг ўн саккизга кирган ўғлим ҳам диннинг ўта экстремистик гуруҳлари таъсиридаги оғайниларининг гапига кириб, бундан бир неча ой муқаддам уйдан бош олиб чиқиб кетган эди. Уни кўп изладик, тегишли жойларга хабар бердик. Ниҳоят унинг юртимиздан анча йироқдаги хавфли жойлардан бирида эканлигидан хабар топдик.

Давлатимиз раҳбарининг [illegible]

Лекин Жирғатол даврасида мангу кўз юмган фарзандларимизга чин дилдан ачинаман. Улар — юрагимиздан узилиб тушган япроқлардир.

Д. ЖЎРАБОЕВА,
Қорасув даҳаси.

МИСРДА ЎЗБЕКИСТОНГА БАҒИШЛАНГАН АНЖУМАН

Миср пойтахти — Қоҳира шаҳрида «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» мавзуида йирик анжуман ўтказилмоқда. Уни Қоҳира ва Ал-Азҳар университетлари Мисрнинг Ўзбекистондаги ва Ўзбекистоннинг Мисрдан элчихоналари билан ҳамкорликда уюштирган. Икки халқ орасидаги азалий алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва кенгайтириш мақсадида ўтказилаётган бу анжуманда Ўзбекистон зиёлиларидан иборат нуфузли делегация иштирок этади.

Делегация таркибида Республика Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясининг ректори А. Азизхўжаев, академиянинг ўқув ишлари бўйича проректори О. Ҳасанов, Тошкент Давлат шарқшунослик институтининг проректори, Имом Ал-Бухорий жамғармасининг раиси З. Мунавваров ва бошқалар бор.

Анжуман ўтказилиши олдидан Миср телевидениесининг «Ас-Салом, Миср» дастури ижодкорлари анжуманда қатнашиш учун бу ерга келган Имом Ал-Бухорий жамғармасининг раиси Зоҳидулла Мунавваров билан учрашув ўтказиб, ҳам маҳаллий, ҳам фазо орқали чет элларга узатиладиган каналлари орқали кўп минг сонли телетомошабинлар эътиборига ҳавол этди. Учрашувда Ўзбекистон ва Миср ўртасидаги алоқаларнинг ўтмиши ва ҳозирги куни ҳамда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг 1992 йил охирларида Мисрга қилган тарихий ташрифидан сўнг икки томонлама алоқалар янада кенг қулоч отиб, янгидан-янги соҳаларни қамраётгани, республика XXI асрга қандай ниятлар билан қадам қўяётгани ҳақида сўз кетди. Телеучрашувда иштирок этган Қоҳира университети қошидаги Осиё илмий-тадқиқот маркази бошлиғи, фан доктори Муҳаммад Ас-Саййид Саъид ўзбек халқининг бой маданий-маърифий мероси, бу табаррук заминда дунёга келиб, дунёда илм-фан, дин-диёнат, тараққиётга катта улуш қўшган олиму фозил зотлар ҳақида тўлқинланиб гапирди. У сўзининг охирида ўзаро алоқалар ривожи йўлида ўтказилаётган бу анжуман самарали бўлишига умид билдириб, мустақил Ўзбекистон халқи турли соҳаларда олиб бораётган туб ислоҳотларга муваффақиятлар тилаб қолди.

РАЪФАТ АС-САБЪА,
Мисрнинг Ўзбекистондаги элчихонаси Матбуот шўъбаси раиси.

Эл тинч—кўнгил тинч

ТАШАББУС ВА САМАРА

Дўстлик тумани Ички ишлар бўлими биносида Жиззах вилояти ички ишлар бошқармаси ташаббуси билан кўргазмали семинар-кенгаш уюштирилди. Бундан мақсад, вилоят ҳудудида содир этилиши мумкин бўлган жиноятларнинг олдини олиш юзасидан орттирилган тажрибаларни умумлаштириш, ўзаро тажриба алмашиш эди.

Мазкур семинар-кенгашни ўтказишга айнан Дўстлик тумани танлаб олинганлиги бежиз эмас. Чунки туман Ички ишлар бўлимида ўз касбининг жонкуяри ва билимдони, милиция полковниги Дўстмурод Норматов бошчилигида жиноятчиликнинг олдини олиш борасида анча ижобий тажриба тўпланган Шу туфайли ҳам кейинги пайтда туманда барча турдаги жиноятларнинг сони сезиларли камайди.

— Қўлга киритаётган ютуқларимизнинг асосий боиси, — дейди Дўстмурод ака суҳбат чоғида, —жамоатчилик ҳамда барча даражадаги раҳбарлар билан ҳамжиҳатликда ишлаётганимиз, қолаверса кенг халқ оммаси бизни қўллаб-қувватлаётганидадир. Айниқса, туманимиз ҳокими Сайфиддин Исмоиловнинг кўрсатаётган ёрдами беқиёс бўлмоқда.

Дарҳақиқат, бошлиқнинг гапида жон бор. Шу йилнинг бошида у маҳаллий шароитдан келиб чиқиб, тумнада «Кўнгилли ҳалқ посбонлари» хизматини ташкил этиш ҳақида С. Исмоиловга мурожаат қилди. Ташаббус туман ҳокими томонидан ўрганиб чиқилди ва «Кўнгилли халқ посбонлари хизмати»ни ташкил этиш тўғрисида»ги қарор қабул қилинди. Айни пайтда ушбу гуруҳнинг ўз муҳри ва банкдаги ўз ҳисоб-рақами бор. У муваффақиятли фаолият кўрсатяпти.

— Ушбу ташаббуснинг қиммати шундаки, деб изоҳлайди вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғи ўринбосари, милиция подполковниги Аҳмад Усмонов, — энг аввало содир этилиши мумкин бўлган кўплаб жиноятларнинг илдизи қирқилди. Бундан ташқари «Халқ посбонлиги»га қабул қилинган йигитларни кадрлар резервига оламиз. Икки йил давомида бўлажак милиционерлар ҳар томонлама синовлдан ўтади. Ушбу ибратли ташаббусни вилоят миқёсидаги фаолиятимизга татбиқ этиш билан юзлаб жиноятчиларнинг олдини олган бўламиз.

Анжуманни кузатар эканмиз, Аҳмад Тугаловичнинг ҳақ эканлигига яна бир бор амин бўлдик. Шу куни меҳмонлар ўзаларининг касбий маҳоратларини янада бойитишди. Ўз тажрибалари билан ўртоқлашишди. Камчиликларни бартараф этиш юзасидан маслаҳатлашиб олишди.

Бироқ, шуни очиқ эътироф этиш керакки, ҳозирги шароитда бундай таклифни амалга оширишнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун аввало халқнинг ичига кенг миқёсда кириб бориш, жойлардаги муҳитга оқилона баҳо бера олиш зарур. Тўғрисини айтганда, туман Ички ишлар бўлими бошлиғи лавозимида ишлаган аввалги раҳбарларни кўпчилик танимасди. Таниганларнинг ҳаммаси ҳам уларга ботиниб мурожаат қила олмасдилар. Д. Нормаматов эса ишга келган кунлариданоқ халқ билан бирга ҳаракат қилди. Натижа ҳам шунга яраша бўлмоқда.

«Ички ишлар органлари, — деб таъкидлаганди Президентимиз Ислом Каримов, Олий Мажлиснинг IV сессиясида сўзлаган маърузасида, — шахс ҳуқуқлари ва эркинликларини, жамоат тартиби ва фуқаролар хавфсизлигини ҳимоя қилишнинг ишончли гарови бўлиши лозим».

Дўстлик тумани Ички ишлар бўлимида иш Президентимиз томонидан қўйилган талаблар асосида олиб борилаётгани туфайли натижаси самарали бўлмоқда. Жамоанинг саъй-ҳаракатлари туфайли туман хўжаликлари ва Дўстлик шаҳри аҳолиси билан маҳаллий раҳбарлар ҳамда ҳуқуқ-тартиборт идораларининг вакиллари ўртасида учрашувлар бўлаётир. Юзма-юз бўлаётган мулоқотларда кишиларнинг ҳуқуқий савиясини янада оширишга алоҳида эътибор берилмоқда. Айниқса, туманнинг барча ҳудудларида иш олиб бораётган «Тунги гуруҳ»лар фаолияти ижобий самаралар бераётир. Ўтган йилнинг ҳар ойида ўртача 7 тадан ўғирлик жинояти содир этилган бўлса, бу йилнинг биринчи чорагида ушбу кўрсаткич кескин пасайди. Ҳаттоки, ўтган март ойида бирорта ҳам ўғирлик содир этилмади.

Ички ишлар бўлимидаги фактлар таҳлилига кўра жиноятларнинг асосий қисми тунда содир этиларкан. Бунинг олдини олиш учун сидқидилдан меҳнат қилаётган кўнгилли йигитларга ҳар ойда мунтазам равишда 4-5 минг сўмдан маош берилаётир. Агарда жиноят уларнинг ташаббуси билан очилган тақдирда қўшимча моддий рағбатлантирилмоқда. Бу ишларни амалга оширишда милиция подполковниги Нуржон Тўртбоев, милиция майори Мурод Элмирзаев, милиция капитани Шавкат Дўстмуродов, милиция лейтенанти Жўрабой Эргашев каби жонкуярлар ибрат кўрсатишяпти.

Дарҳақиқат, Дўстлик тумани ички ишлар бўлими азаматлари давлатимиз мустақиллигини ўзларининг садоқатли хизматлари билан мустаҳкамлашга азму-қарор қилишган. Уларнинг мақсади жиноят содир этилгандан сўнг чора кўриш эмас, унинг олдини олиб, манбаларини ўз вақтида йўқотишдан иборат.

Донагул ЖЎРАЕВА,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2 июнь куни Оқсаройда Япониянинг ташқи савдони ривожлантириш ташкилоти (JETRO) раиси Н. Хатакеямани қабул қилди.

● Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси «1999/2000 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига қабул тўғрисида» қарор қабул қилди.

● Давлатимиз раҳбари 31 май куни Оқсарой қароргоҳида Европа тикланиш ва тараққиёт банки президенти Хорст Кёлер раҳбарлигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

Суҳбат чоғида ЕТТБ иштирокидаги лойиҳаларнинг амалга оширилиш жараёни кўриб чиқилди. Шунингдек, томонлар янги лойиҳалар бўйича ўзаро фикр алмашиб, ҳамкорлик кўламини кенгайтириш масалаларини ҳам муҳокама қилдилар.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонига биноан Шавкатбек Ғуломович Иброҳимов Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазири этиб тайинланди.

● Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ аҳоли яшаш жойларини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлашни янада яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинди.

Унда қишлоқ аҳолисини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш даражасини ошириш билан боғлиқ тадбирлар аниқ белгиланган.

Тошкент. Марказий банк биноси.

● Республика Вазирлар Маҳкамасида Бош вазир ўринбосари М. Усмонов раислигида бозорларнинг фаолиятини тартибга солиш, иқтисодий ислоҳотлар ва хусусийлаштиришнинг боришини таҳлил этиш бўйича республика махсус комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

● Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди делегацияси Варшавада бўлиб ўтган Европа Конституциявий судларининг XI Конференциясида иштирок этди.

Конференцияда виждон эркинлиги ва диний эътиқод ҳар бир инсоннинг табиий ажралмас ҳуқуқи бўлиб, дин аҳолини олий маънавий ва ахлоқий қадриятларга ундаши, диний шиорлар ҳокимият учун кураш байроғи ҳамда сиёсатга аралашишга сабаб бўлмаслиги таъкидланди.

Ушбу анжуманда Европа Конституциявий судлари Конференцияси Устави қабул қилинди. Конференция Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судига доимий кузатувчи мақомини бериш ҳақида қарор қабул қилди. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди Европа Конституциявий судлари Конференциясининг фаолияти доирасида бўлиши таъкидланди

◆ Туркияда курд сепаратчилари раҳбари Абдулла Ожалон устидан суд бошланди.

◆ Белорусдаги «Мир» радиосининг икки йиллик юбилейига бағишланган тантаналар фожеа билан якунланди. Минскдаги спорт саройи қаршисида бўлаётган концерт томошабинлари дафъатан бошланган кучли ёмғир ва довулдан қочиб, шу атрофдаги метро бекатидан вақтинчалик бошпана топмоқчи бўлдилар. Лекин одамларнинг бирваракайига метрога киришга уриниши оқибатида 54 киши оёқ остида қолиб ҳалок бўлди. Кўплаб киши тан жароҳати олди.

◆ Германияда Ўзбекистон Бадиий Академияси аъзоси Л. Ибрагимовнинг шахсий кўргазмаси намойиш қилинди.

Нью-Йорк. Осмонўпар бинолар.

◆ Дастлабки хабарларга кўра Арманистонда бўлиб ўтган парламент сайловларида мудофаа вазири Вазген Саркисян ва Арманистоннинг собиқ раҳбари Карен Демирчянлар бошқараётган «Бирлик» блоки ғалабага эришди.

◆ Бир гуруҳ россиялик чегарачилар ўтган ҳафта давомида Тожикистон контрабандистларидан 40 килограммдан ортиқ гиёванд модда ва ўн донадан ортиқ отув қуролларини тортиб олдилар.

◆ Шу йилнинг 14-20 июнь кунлари Қозоғистонда «Эмигрант» операцияси ўтказилади. Ундан мақсад, турли сабабларга кўра Ҳамдўстлик Мамлакатларидаги ўз яшаш жойларини тарк этган балоғат ёшига етмаган ўсмирлар сонини аниқлаш ва ҳисобга олишдан иборат.

◆ Ғарбнинг кўплаб оммавий ахборот воситалари орқали Югославия Президенти Слободан Милошевични ҳарбий жиноятчи деб эълон қилиш ва уни ҳибсга олиш ҳақидаги ордерга имзо чекилганлиги ҳақида хабар тарқалди.

◆ БМТнинг халқаро суди Слободан Милошевични Косоводаги ҳарбий жиноятларни амалга оширганликда айбламоқда.

◆ Ҳудудий баҳсларни бартараф этиш юзасидан олиб борилаётган украин-румин музокараларида жиддий силжишга эришилмади. Бу ҳақда Украина Президенти Леонид Кучма Руминия Президенти Эмил Константинеску билан Киевда олиб борган музокаралардан сўнг шундай баёнот берди.

«Адолат» рейди

БОЗОР... БОЗОРДАН КЎНГИЛ ОЗАР

Лекин «Эски жўва» деҳқон бозори директорининг биринчи муовини Мансур Даминов буни тан олгиси келмаяпти

Аслида бизнинг ушбу мақолани ёзиш ниятимиз йўқ эди. Лекин бир иш билан Тошкентнинг Эскижўва бозорига тушиб қолган эдик, қандайдир нотаниш опа мақола муаллифларидан бирини таниб қолди (қачонлардир ойнаи жаҳонда кўрган экан):

— Ахир қаёққа қараб кетяпмиз, — зорланди у. — Бозор қаёққа қараб кетяпти? Куни кечагина мол гўшти 400 сўм эди, бугун 500 га чиқиб олибди. Қўй гўштининг баҳосини эса уялмай-нетмай 800 сўм деб ўтиришибди. Ахир бундай «сакраш»ларга қачон чек қўйилади? Биз нафақахўр одамлар бўлсак...

Опа билан яқиндан танишдик. У шаҳардаги 146-мактабда ўқитувчилик қилар экан. Қирқ йилдан бери болаларга дарс бериш билан шуғулланаркан. Мактуба Мақсудова деб таништирди ўзини. Бозордаги бундай «геометрик прогрессия» даражасидаги ўсиш суръатлари билан яқиндан танишиш мақсадида масаланинг ичига чуқурроқ кириб боришга қарор қилдик ва бир неча соат давомида муаммони батафсил ўргандик.

Энг аввало шуни айтиш керакки, Эскижўва бозори бу улкан, бир неча юзлаб сотувчи ўринларига эга бўлган савдо нуқтасидир. Бу ерда тонг саҳар соат 4 дан ҳаёт қайнайди. Маълумки, деҳқон ёки соҳибкор эрталаб маҳсулотини олиб келганда ёнида пули бўлмайди. Ҳатто молини сотгандан кейин ҳам 5 минг сўм тўплолмайди. Хўш, мева, сабзавотимни сотиб рўзғоримга у-бу оламан деган одам тонгда тарози олиб гаровга бериш учун 5 минг сўмни қаердан олади? Табиийки, амаллаб қўлбола тарози топади-да йил бўйи ишлатаверади. Бу тарозиларда тортилган нарсани давлат стандартидан ўтган тарозига қўйсангиз 150—200 грамм кам чиқиши мумкин. Биз бозор муаммоларини ўрганишни сотувчилар қўлидаги ўша мўъжазгина қўлбола тарозилардан бошладик. «Қўлбола» дейишимизга сабаб шуки, бундай «чўнтак» тарозилари хўжалик дўкончалари, тижоратчилар қўлида тўлиб-тошиб ётибди. Уларнинг кўпчилиги пружина билан ишлайди. Лекин аксарияти, юқорида айтганимиздек, сотувчи фойдасига хизмат қилади. Бу нарса билан ҳеч кимнинг иши бўлмайди — на паттачиларнинг, на бозор маъмуриятининг. Чув тушган яна ўша харидор бечора!

Шу ерда, бозор мажмуаси биноси остида тарози бўлимлари бор. Биз ҳўл мева тарозилари бўлимининг мудири Турсун ака Усмонов билан суҳбатлашамиз.

— 200 га яқин тарозимиз бор, — дейди у. — Лекин савдо қилувчилар унинг ярмидан фойдаланади, холос. Қолгани бўш ётади.

— Нега шундай бўляпти?

— Тарозининг нархи 12800 сўм, — дейди Турсун ака. — Савдогар уни бир кун ишлатиши учун эрталабданоқ 5000 сўм кафолат пули ташлаб кетиши керак. Табиийки, бунча пул ҳар кимда ҳам топилавермайди. Авваллари савдогарларнинг паспортларини кафолатга олиб қолардик.

— Хўш, нима қилмоқ керак? Ахир чўнтак тарозилари харидорнинг ҳақига хиёнат қиляптику?

— Билолмадим, — деди бўлим мудири. — Бу борада раҳбарларимиз бирон бир чора излаб кўришар, деб умид қиляпмиз.

Лекин, афсуски, орадан анча-мунча вақт ўтган бўлса-да, бу муаммо билан ҳеч ким тузук-қуруқ шуғулланмаяпти.

Халқимизда: «Эрта турган кишини худо ўнглар ишини», деган мақол бор. Соат тўртда кўпчилик молини сотиб бўлиб, уй ишига қайтади. Харидор ҳам шундай. Аммо эрта тонгдан қанчадан-қанча одам ўртасида олди-сотди бўлиб ўтганини бозор маъмурияти ҳали уйқудан уйғонмаган экан.

Биз соат 9 ларда идорага биринчи бўлиб бу ерда бирорта одамни учратмадик. Умумий эшик маҳкамлаб қўйилган. Тарозихонага келиб, ҳеч бўлмаса паттачилар билан учрашмоқчи эканимизни айтдик. Тарозибонлардан бири радиоузел орқали уларни чақиртирди. Паттачиларга раҳмат. Ишни эрта тонгдан бошлашган экан.

Биз бозор ветсанэкспертиза лабораториясининг бошлиғи Шароф Шакаров, паттачилар Абдужалил Убайдуллаев ва Тура Кенжаев ҳамроҳлигида бозор ичини айланамиз. Қизиқ бир ҳол. Эрталаб соат 9.30 бўлиб қолишига қарамай, юзлаб сотувчиларнинг бирортасида ҳам патта йўқ. Ҳаммасининг жавоби бир хил: «Эндигина келдик». Қоидага кўра, ҳар бир сотувчи ўз маҳсулотини сотиш олдидан албатта уни лабораторияда текширишдан ўтказиб, пулини тўлаб, патта олиб қўйиши шарт. Демак, «Патта пуллари қаерга келиб тушяпти?» деган саволга жавоб ўз-ўзидан аён...

Бундан ташқари, ҳар бир сотувчида маҳсулотининг сифатлилигини тасдиқловчи ҳужжат бўлиши керак. Лекин, афсуски, соат миллари ўнга яқинлашган бўлса-да, бирорта одамда ўша ҳужжатни кўрмадик. Айримлар у ҳақида ҳатто тасаввурга ҳам эга эмас. Шу пайтгача сифатсиз молни харид қилган одам не-не дардни ўзига юқтириб олмади дейсиз! Аммо тиббиёт ходимларининг парвойи палак. Республикамизда, хусусан Тошкент шаҳрида юқумли касалликларнинг ёзда, айни пишиқчилик пайтида кўпайиб кетиши шундан эмасмикан?

Яна бир гап. Айтайлик, бозорларда мева егингиз келиб қолди. Уни ювиб, истеъмол қилиш керак. Аммо ювиш учун сув йўқ. Сув тармоқларини эса қўлбола «газ сув» сотувчилар эгаллаб олган. Улар ҳеч қандай ҳужжатсиз бемалол пул ишлаб ётишибди. Маъмурият эса уларга шароит яратиб қўйган.

Бозорнинг ҳар ер-ҳар ерида чанқовбосди морс ичимлиги сотиляпти. Лекин биронтасида унинг сифатини тасдиқловчи ҳужжат, яъни сертификати йўқ. Бу ичимлик кеча олиб келинганми ёки бир ҳафта аввалми, билиб бўлмайди. Фақат таваккал қилиб ичишдан ўзга чора тополмайсиз. Ана ўшандай морс сотувчиларидан бири — Ғулом Ҳакимов деган йигит билан суҳбатлашамиз. Табиийки, ҳеч қандай ҳужжати йўқ унинг.

«Морс Қодир акага тегишли» — дейди сотувчи. Аммо Қодир акасининг на фамилиясини билади на ҳозир қаерда эканлигини. Бошқа бир морс бочкаси эса Манноп ака деган одамга тегишли экан. Аммо ҳеч қандай ҳужжатсиз савдо қилаётган йигит — қурилиш техникумининг талабаси ҳам Манноп акасини бизга топиб беролмади.

Диққат-эътиборимизни бозорнинг ҳар ер, ҳар жойида қаққайиб турган ахлат уюмлари тортди. Уларнинг баъзилари бир-икки машинага бемалол юк бўлади. Эрталабдан кишининг табиатини хира қилади улар.

Якшанба бўлганлиги учун ўша кун, яъни 30 июнда бозорда одам ниҳоятда кўп эди. Гўшт расталарига йўл олдик. Бу ердаги тартибсизликлар кишини ранжитади, кўнгилни оздирувчи қўланса ҳид димоғингизга маҳкам ўрнашиб қолади. Қассоблардан кўра 2—3 кило гўштни алоҳида қоғозларга ўраб сотишга олиб чиққанлар кўп. Қассобларнинг аксариятида, айниқса қўлида ўраб гўшт сотаётганларда гўштнинг тозалиги ҳақидаги ҳужжат — маълумотнома — «справка» йўқ. Шу ерда бир нарса ҳақида ўйлаб қоласан, киши. Мамлакатимизда юз минглаб эчки боқилади. Лекин бирон бир жойда эчки гўшти сотилаётганини кўрганмисиз? Йўқ, албатта. Ҳамма ерда у қўй гўшти деб сотилади.

— Қўлда сотилаётган бу гўштларнинг ҳам ҳақиқий тоза қўй ёки мол гўшти эканлигига, касаллиги йўқлигига ким кафолат бера олади? Биронтасида ҳам унинг сифати тўғрисида маълумотнома йўққу, ахир? — савол берамиз ветсанэкспертиза лабораторияси мудири Шароф Шакаровга. У эса гўшт сотувчиларга: «Нега справка олмадиларинг?» дея ўшқиришдан нарига ўтолмайди.

Бозорда нарх-навонинг сунъий равишда кўтарилиб боришига шу ерга ин қуриб олган, тонг саҳардан деҳқоннинг йўлига кўз тикиб, унинг маҳсулотини арзонгаровга сотиб оладиган ва анча қимматга пуллаётган бир тўп олиб сотарлар сабабчидирлар.

Лекин уларнинг кўпчилигида тадбиркорлигини тасдиқловчи бирон - бир ҳужжат йўқ. Демак улар давлатга ҳеч қандай солиқ тўламайдилар.

Текширув сўнггида биз бозор раҳбариятини ўз кўрган-кузатганларимиз ҳақида огоҳ қилиб қўйиш мақсадида, шунингдек кекса ўқитувчи Мактуба опанинг саволига жавоб топишни кўзлаб бозор бошлиқларига учрашишни лозим топдик. Якшанба куни бўлганлиги учун бозор директори Маъруф Ойхўжаев жаноблари ишга келмабдилар. Унинг биринчи ўринбосари Мансур деган йигит экан. У ўз фамилиясини айтишни қатъиян истамади... Бироқ суриштириб билсак, Даминов экан.

Аввало биз унга бозор ўртасидаги ахлатлар хусусида айтиб, бу нарса бозорнинг ҳуснига доғ бўлиб тушиши ҳақида гапирдик.

— Бозор бўлгандан кейин ахлат бўлади-да! — Бепарвогина жавоб қилди у.

Биз бу гапдан ажабландик, албатта.

— Ахир тозаликни сақлаш учун кимдир жавоб бериши кераккку!

— Менга қаранглар, оғайнилар, — бирдан ўшқириб кетди директорнинг биринчи ўринбосари (унинг гапларини диктофонга ёзиб қўйдик), — сизларнинг нима мақсадда тирноқ остидан кир излаб юрганингизни яхши биламан. Яқинда сизларга ўхшаган иккитаси келган эди. Улар ҳам бир нарсанинг илинжида келишган экан. Мен ойликка яшайдиган одамман. Сизларга ҳеч нарса беролмайман!

«Астағфурилло!» дея ёқа ушлаб қолдик. Эркак кишининг шаллақиси жуда хунук бўларкан. Бу Мансур дегани кўзимизни лўқ қилиб паттачилар, шунингдек ҳўл мева тарозиси бўлимининг ходимлари олдида «мана булар мендан бир нарса талаб қиляпти» деса бўладими! Шўрлик ўринбосар биздан бироз аввалроқ Хлестаковга ўхшаш биронта сохта текширувчига дуч келгану, чув тушган. Энди эса биздан аламини, ўчини олмоқчига ўхшаётганди. Биз фақат унга Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 139-моддасида туҳматчилик учун жазо борлигини эслатиб қўйдик, холос...

* * *

Буюк ёзувчилардан бири «Инсоннинг ҳамма нарсаси гўзал бўлмоғи керак» деган эди. Унинг фикрини бироз ўзгартирган ҳолда «Шаҳарларимизнинг бозорлари ҳам чиройли, озода, намунали бўлмоғи керак» дейишимиз учун тўла асосимиз бор. Зеро Тошкент Ўрта Осиёнинг энг чиройли, замонавий шаҳарларидан бири бўлиб қолган. Унинг бозорлари эса бизнинг маданиятимизни, маънавиятимизни, инсоний қадр-қимматимизни белгилаб берувчи бир мезон ролини ўйнайди.

Ўйлаймизки, мутасадди раҳбар ташкилотлар мазкур масала юзасидан тегишли чора-тадбирлар кўради ва таҳририятимизга бу ҳақда ўз фикр-мулоҳазаларини билдиради.

Каримжон РИХСИЕВ,
Қодиржон СОБИРОВ,
«Адолат» мухбирлари.

СУРАТЛАРДА: бозор директорининг ўринбосари М. Даминов оддий бир ҳол деб билган «антиқа» кўринишлар.
Даврон АҲМАД суратлари.

Қилмиш-қидирмиш

«БИЗ ҲОКИМИЯТДАНМИЗ»...

ёки икки товламачининг мўътабар идоралар номини сотиб, қилган жиноятлари хусусида

Икки шишадош улфат яримта оқни ичиб, қора ният қилишди-да, қадларини ғоз тутиб, Олмалиқ шаҳридаги 81-уй олдида жойлашган хусусий тижорат дўконига виқор билан кириб боришди. Сотувчи М. Мавлонова савлатидан от ҳуркийдиган бу икки «докай»ни кўриб ҳурмат билан сўради:

— Хуш келибсизлар, азизлар! Ҳокимиятданмисизлар?

— Худди шундоқ. Бизга икки қути анави макаронингиздан беринг.

— Марҳамат!

Сотувчи «докай»ларга икки қути макаронни олиб берди. Бироқ «докай»лар қилган харидларининг пулини тўлашни эсларидан чиқариб, жуфтакни ростлашди.

«Проба» учун қилинган бу операциянинг муваффақиятли тугаганлигидан бошлари осмонга етган икки товламачи бундан буён қадамни каттароқ ташлашга қарор қилиб, қўлга киритилган «ўлжа»ни тенг тақсимлаб олишди-да навбатдаги «ов»га чиқишди.

Абдураззоқ «Мунис» хусусий фирмаси дўконига киргач, сотувчи Х. Йўлдошевага ўзини «Тошкент вилояти ИИБ коррупция, рекет ва терроризмга қарши кураш бўлими ходимиман» деб таништирди. Кейин мазкур дўкон мудирини яхши танишини, ҳатто унинг яқин дўсти эканлигини айтиб лақиллатди-да мақсадга кўчди.

— Бизга мана шу озиқ-овқат маҳсулотларидан беринг. Пулини эртага мудирга ўзимиз бериб қўямиз.

Сотувчи ноилож рози бўлиб, «харидор»нинг талабига биноан дудланган ва дудланмаган колбасалар, «Фанта», «Кока кола» ва малинали ичимликлардан берди.

Текин колбасалару салқин ичимликларни мазза қилиб туширган очофат товламачилар навбатдаги нишонга яна М. Мавлоновага тегишли дўконни олишди. Унга ўзларини тағин ҳокимият ходимлари деб таништириб, бир талай сигарет маҳсулотларини ундиришди-да, астагина жуфтакни ростлашди. Орадан бир муддат ўтгач фирибгарлар тағин Мавлонованинг ҳузурига сур бўлиб кириб, «Ўзбекистон» ароғи ва сигареталарга тушириб кетишди. Аммо шундан кейин ҳам бу қалтис ҳунарларини бас қилишмади. Аксинча, кунларнинг бирида дўконга кириб:

— Ҳокимиятга меҳмон келиб қолди. Ўзингиз биласиз, уларни қуруқ жўнатиб бўлмайди. Олдига дастурхон ёзиш керак. Шунинг учун учта ароқ, иккита шоколад, «Хонлайтс» сигаретаси, нон, «Кока-кола» ва тушонкаларингиздан беринг, — дейишди.

Товламачиларнинг бу гапига лаққа ишонган сотувчи айтганларини муҳайё қилди.

Бироқ уч-тўрт кундан кейин бу таниш башаралар унинг қаршисида яна пайдо бўлишди. Шунда Мавлонова уларга ёрилди:

— Ҳокимиятда ишлар экансизлар. Агар иложи бўлса менга дўконимда спиртли ичимликлар сотиш учун лицензия олиб беришнинг иложи йўқми?

— Э, бош устига! Биз учун шу ҳам иш бўлдими? Бунақа юмушлар чўтмас. Бизга хамир учидан патир тарзида 2000 сўм пул, иккита ароқ, битта вино, сигарет ва олтита нон беринг. Ахир, мойламасанг ғилдирак айланмайди, дейдилар-ку!

Сотувчи ишининг осон битишидан умидвор бўлиб, «докай»ларнинг айтганларини бир зумда «есть» қилиб ташлади. Эртасига дўконга рус миллатига мансуб 10—11 ёшли бола кириб келиб хат узатди. Очиб кўришса у Бахтиёрдан экан, унда «шу хатни олиб борган болага (уйимда ишлаётган устанинг ўғли) паспортингиз, суратларингизни бериб юборинг. Лицензия учун керак бўлади. Шунингдек, ундан усталар учун 2000 сўм пул, 6 та вино, 4 та «Астра», 2 та «Хонлайтс» сигарети ва нон жўнатинг» деб ёзилган экан. Сотувчи барча топшириқни кам-кўстсиз бажарди.

Эртаси куни Бахтиёр дўконга келиб, хатда ёзилган гапларни қойилмақом қилганлиги учун Мавлоновага миннатдорчилик билдирди ва деди:

— Душанба куни ўзингизни ҳокимиятга чақиртирамиз. Ўша ерда лицензия учун ариза ёзиб берасиз. Ҳозирча уларнинг оғзини сал-пал мойлаб туриш учун 2000 сўм пул, тушликка битта ароқ, сигарет, шоколад ва нон бериб туринг!

Сотувчи бу гал ҳам сўралган барча нарсани берди. Аммо шунча нарсанинг қулоғини ушлаб бефойда кетганини сезмади. Икки фирибгар Мавлоновага ҳокимиятда учрашамиз деганларидан кейин, унинг дўконига қадам босишмади. Бироқ ўғрига мол қаҳатми деб, бошқа дўконни топишди. Улар Геологлар маҳалласида жойлашган «Умидга интилиш» хусусий кичик корхонасига қарашли озиқ-овқат дўконига киришиб, шу дўкон сотувчиси М. Аҳмедовага ўзларини «Тошкент вилояти солиқ инспекциясиданмиз» деб таништиришди.

— Дўконингизни бир текшириб қўяйлик деб келдик.

— Майли-куя, лекин шу ортиқча ишни қўя қолсангизлар бўлармиди...

— Унда атаганингизни чиқарсангиз бас. Биз ҳам «туя кўрдингми, йўқ» тарзида дўконингизни четлаб ўтиб кетаверамиз.

Аҳмедова бу безбетлардан қўрқди. Йўқ десам яна у-бу камчилик излаб бошни қотиради деган хаёл билан 2 та «Ўзбекистон» ароғи ва гўшт тушонкалари бериб юборди.

— Бу бошқа гап, — дейишди меҳмонлар. — Ҳамманинг ҳам тирикчилиги бор. Шу оддий ҳақиқатни тушунмаган одамнинг ишидан камчилик топилади. Бунинг оқибати эса қамоқ! Хайриятки, сиз тушунган одам экансиз. Биз бунақа тушунган одамларни худди туғишганларимиздек ҳурмат қиламиз. Иложи бўлса уй телефонларингизу манзилингизни ёзиб олсак... Ҳар ҳолда ёмон бўлмасди.

Орадан чамаси ўн кунлар ўтгач «солиқчи»лардан бири аёл киши билан бирга сур бўлиб сотувчининг уйига келди:

— Шу денг, шерикларим билан сал ади-бади айтишиб қолдим. Кетаверай десам Олмалиқда бир кунлик ишимиз қолган. Агар иложи бўлса сизникида бир кун тунаб қолсак. Ахир, қайтар дунё деганларидек, бизда ҳам қолиб кетмас бу яхшилигингиз. Ҳар ҳолда сотувчи одамсиз. Бир кунмас бир кун керак бўлиб қолармиз.

— Сиз ҳам шеригингиз каби солиқ инспекциясида ишлайсизми?

— Э, нима деяпсиз. Ундан ҳам Сизга кўпроқ фойдаси тегадиган жойда!

— Хўш, менга шунақа кўп фойдаси тегадиган жой қаер экан?

— Вилоят коррупция, рекет ва жиноятчиликка қарши кураш идораси.

— Унда ишончли одам экансизлар. Марҳамат, уйимизнинг тўри сизларники!

Мезбон меҳмонларнинг ҳатти-ҳаракатидан шубҳалана бошлади. Аммо сир бой бермади. Эртаси куни йигит ундан атиги 2000 сўмгина пул сўради. Нима қилсин. Меҳмон отангдан улуғ, деб сўраганини берди. Бироқ меҳмоннинг ваннахонага кириб ювинаётганидан фойдаланиб, чўнтакларини кавлаб кўрган эди, унинг кимлиги ёнидаги ҳужжатидан аён бўлди қолди. Фурсатдан фойдаланиб тезда милицияга хабар берди.

Шундай қилиб икки текинтомоқ фирибгарнинг ҳақиқий башараси очилди. Улардан бири Бахтиёр Бойниёзов бўлиб, у Тожикистон Республикаси Хўжанд вилоятида туғилган, бироқ ўзимизнинг Оҳангарон шаҳрида яшар экан. У илгари ҳам жиноятга қўл уриб озодликдан маҳрум этилган. Бироқ бундан тегишли хулоса чиқариб олмай, ўзига ўхшаган қаллоб, илгари ҳам судланган ҳамшаҳри Абдураззоқ Ғозиев билан ўзаро жиноий тил бириктириб, Олмалиқ савдо ходимларини лақиллатиб, пулини «шилиб» юрган экан.

Тергов чоғида бу «докай»ларнинг барча қаллобликлари бирин-кетин фош бўлаверди. Улар ҳақида фуқаро С. Коновалова шундай дейди:

«Мен Бойниёзов билан 1996 йилдан бери танишман. У билан бирга яшаб келаман. Бахтиёрнинг дўсти Абдураззоқ Ғозиев ҳам уйимга тез-тез келиб турарди. У бир неча бор озиқ-овқат маҳсулотлари олиб келди. Қаердан олганини сўрасам, дўкондан сотиб олдим дерди.

Ўша куни Бахтиёр мени бир хонадонга меҳмонга олиб борди. Хонадон соҳиби ўзбек аёли экан. Уйимда яшовчи бу йигитларнинг фирибгар-қаллоблар эканликларини ўша куни билдим. Улар сотувчи тадбиркорларни алдаб, қўрқитиб пул ва турли маҳсулотларини олиб юрар экан!

Ҳа, худди шундоқ эди. Бу қаллоблар юзингда кўзинг борми, демай куппа-кундуз кунлари сотувчиларни чув тушириб юргани етмаганидек гоҳ у, гоҳ бу мўътабар идораларнинг номини сотиб, «биз масъул лавозимларда ишлаймиз» деб давлатнинг мўътабар идоралари ходимлари номига доғ тушириб юраверсак ҳам еганимиз олдимизда, емаганимиз ортимизда бўлаверади деб ўйлаб катта хатога йўл қўйишди. Оқибатда тумшуқларидан илиниб, шармандаи шармисор бўлишди ва одил суд томонидан қилмишларига яраша жазоларга мубтало этилишди. Энди узоқ муддатгача озодликдан маҳрум бўлишларидан ташқари ўзларига қарашли мол-мулклари ҳам давлат фойдасига мусодара этилди. Боз устига қаллоблик билан қўлга киритган «ўлжа»ларини ҳақиқий эгаларига қайтаришади.

Ҳа, қилмиш-қидирмиш деб шунга айтадилар-да! Бу товламачи-қаллоблар эккан ларини ўрдилар. Лекин уларнинг савлатидан чўчиб, «қуруғию ҳўли»дан чўзаверган савдо холимлари-чи? Наҳотки улар шунчалик лақма бўлишса? Зеро, давлатимиз тадбиркорлар фаолиятини ривожлантириш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш учун барча чораларни кўраётган бир пайтда мўътабар идораларнинг номларини сотиб, «соққа» ишлаётган таъмагир товламачиларни илк қадамлариданоқ тумшуғидан илинтириш мумкин эмасмиди? Бунинг учун барча қонуний асослар мавжуд-ку! Бас, шундай экан, бундан буён Абдураззоқ ва Бахтиёр каби фирибгарларга жамиятимизда ўрин бўлмаслиги керак. Шундай эмасми, азизлар?

Муҳиддин МУСАЕВ,
Олмалиқ шаҳар прокурори, адлия катта маслаҳатчиси,
Мурод КАЛОНХОН,
«Адолат»нинг махсус мухбири.

Долзарб мавзу

ИШБИЛАРМОННИ ТИНЧ ҚЎЙИНГ-ДА!

Мамлакатимизда ишбилармонликни қўллаб-қувватлаш, мулкдорларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга ҳар томонлама эътибор билан қаралмоқда. Мақсад иқтисодиётнинг тезроқ ривожланишига кўмаклашишдангина иборат бўлиб қолмай, ҳуқуқий жамият асосларини мустаҳкамлаш, ҳар соҳада қонун устиворлигини таъминлашга ҳам қаратилган. Республика Президентининг «Хўжалик юритувчи субъектларни текширишни ташкил қилишни тартибга солиш тўғрисида»ги фармони бу борада назорат органлари зиммасига алоҳида масъулият юклайди.

Самарқанд вилоятида ҳам хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятига ҳуда-беҳуда аралашишга, назорат органлари томонидан амалга ошириладиган асоссиз текширишларга йўл қўймаслик, тафтиш чоғида параллелчилик ва бир-бирини такрорлаш ҳолларининг олдини олишга қатъият билан киришилган. Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича ҳудудий комиссиянинг кенгайтирилган йиғилишларида бу борадаги аҳвол жиддий муҳокама қилинмоқда.

Вилоятда ҳуқуқ-тартибот идоралари томонидан назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика Кенгаши рухсатисиз 12 марта текшириш ўтказилганлиги аниқланди. Жумладан, Жомбой туманидаги «Гулистон» жамоа хўжалигида қисқа даврда 2 марта, Боғишамол, Нуробод, Челак, Тайлоқ, Нарпай, Пахтачи туманларидаги қатор корхона ва ташкилотларда бир йил ўтмасдан такрорий текширувлар ўтказилган.

Назорат органлари баъзан текширишларни таваккалига режалаштириб олаётганликларига нима дейсиз?!

Хусусан Каттақўрғон шаҳрида 104 та, Нарпай туманида 35 та корхона фаолият юритмаётган бўлса-да, тафтиш режасига киритиб қўйилган экан. Қизиғи шундаки, назоратчилар баъзан расман белгиланган текширишларга вақт тополмай қолишмоқда. Мисол учун, вилоят энергия назорати инспекцияси режалаштирилган 79 та текширишдан 49 тасини амалга оширган, холос.

Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш ҳудудий комиссияси раиси, вилоят ҳокими Эркин Рўзиев эндиликда бу каби ҳолатларга нисбатан қатъий чоралар кўрилаётганлигини таъкидлади. Хусусан ноқонуний текширишларни бартараф этиш мақсадида ишбилармонлар ўртасида тарғибот ишларини кучайтириш, «Ишонч» телефон алоқаларини йўлга қўйиш, комиссия фаолиятини матбуотда кенг ёритишга ҳаракат қилинмоқда.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

1999 йил — Аёллар йили

СОҲИБҚИРОН ВА АЁЛ

Амир Темур Қарши қалъасини забт этиб, музаффарлик туғи бирла қайтган кезлар эди. Кечда Кўкбулоққа етиб, у ерда тунамоқни ихтиёр этди. Навкарларни хонадонларга тақсимлаб, Соҳибқирон ўзига сой бўйида яшил чодир тикдирди.

Субҳидам. Соҳибқирон атрофига разм солиб хаёлга чўмади. Иттифоқо, бир аёлни от етаклаб, сой томон кетаётганини кўради. Ҳазрати Амир Темур ўйга толди. Дарҳол мулозим йўллаб, ул ожизани [illegible] ҳузурига чорлайди.

Савол беради:

— Нечук, завжангиз (хотинингиз) [illegible]? От суғормоқ эркакнинг хизмати-ку?!

— Соҳибқирон, — дея жавоб айлади ул киши, — от боқиш ҳам, от суғориш ҳам эркакнинг юмуши эканини яхши биламан. Аммо уйимга қоплонсифат тўрт навкар тушибдир. Уларнинг ниятини билмасман. Шул боисдан аёлимни от суғормоққа йўллаб, уйда қолган икки бўйдор қизимни қўриқламоқ истадим...

Аёлга бўлган бу қадар юксак эътиборни қаранг. Соҳибқирончалик аёлни беғубор илоҳий туйғулар ила эъзозлаган ҳукмдор тарих саҳнасида камдан-кам учрайди. Буюк Амир Темурнинг сўнгги васиятларидан бири ҳам «заифаларни қўринг» деган муқаддас калом бўлган.

Амир Темур ўз хулқ-атвори билан аёлларга алоҳида меҳр-мурувват кўрсатган. Манбалардан яхши маълумки, ҳазрати Соҳибқирон хотинлари, келинлари ва қиз набираларини улуғлаб хушкўркли боғлар, саройлар бунёд этган. Жумладан, Амир Темурнинг Оқ Туманга уйланиши муносабати билан 1378 йили Самарқанднинг ғарбий томонида Боғи беҳишт бунёд эткизган. [illegible] 1396 йилда «Боғи Дилкушо»ни тиклаган. [illegible] хиёбонлар, чинни безакли айвонлар кўзларни қувонтирарди. Амир Темур аёлларга нисбатан юксак инсоний муносабатда бўлишликни талаб этган. Аёлларга ғайри аҳлоқий кайфиятда бўлган эркаклар қаттиқ жазоланган. Бировнинг никоҳидаги аёлга кўз олайтиргани учун ўз фарзандларини ҳам энг оғир жазога мустаҳиқ қилишгача бориб етарди. Ҳатто, бундайлар мамлакатдан қувиб чиқарилган.

Ибн Арабшоҳнинг қайд қилишича, Амир Темур армиясида аёллардан тузилган бўлинмалар бўлган. Улар жангда эркаклар билан бир сафда турганлар. Қувончлиси, қаҳрамонлик ва матонат намуналарини кўрсатганлар. Соҳибқирон давлатида расмий базмларда аёллар ҳам қатнашганлар. Испания қироли Генрих III нинг Самарқанд хукмдори Амир Темур ҳузурига юборган элчиси РЮИ Гонзалес-де Клавихонинг ёзишича, «Боғи Дилкушо»да элчиларни қабул қилиш маросими катта зиёфат билан бошланган. Клавихонинг қайд этишича, расмий шодиёналарда Сарой Мулкхоним бошлиқ аёллар ҳам иштирок этганлар. Соҳибқирон даврида аёллар, ҳатто саройдан ташқаридагилар ҳам Кичик Осиёнинг жуда қимматли жавоҳирлари-ю, Исфахон, Мултон, Дамашқ, Бурса, Венция заргарларининг нафис асарлари билан ўзларига оро берганлар. Шарқона зебу зийнатлар, ҳарир пардалар остида кўзни олгудек товланиб, ҳар қандай одамни лол қолдирарди. Клавихо Амир Темур бодига ташкил этилган зиёфатда сарой маликаларини мушку анбар ҳидлар тарамиб, олтин ва кумушдан ясалган тиллақош зебигардон, нозигардон, бўйин тумор, қўлтиқ тумор, синсила, тилла барақ, қимматбаҳо тошлар ила безатилган узуклар ва билакузукларга безаниб ясан-тусан ўтиришганини шавқ ила тасвирлайди. Албатта булар ҳам аёлларга бўлган эътиборнинг белгисидир. Владимир Черевансский қайд этишича, Амир Темур табиатан аёлларнинг маслаҳатини кўпам хуш кўравермаган. Шундай бўлсада баъзан Бибихонимнинг сўзларини зеҳн билан тинглаган.

Шу ўринда бир ҳикоят:

— Жанобим, — дея Соҳибқиронга мурожаат қилади Бибихоним. — Ҳусайнни мағлуб этиб, менинг қалбимни ҳам забт эттингиз. Бироқ, шу чоқ[illegible] ундан кўзини узмай аёлни чинор соясидаги ўриндиққа суҳбатга тортади.

— Ўзингизни Чиғатой хони деб эълон қилиш-қилмаслик хаёлида қийналаяпсизми? — давом этади аёл Темурнинг дилида кечаётган ўйларни топиб. — Шундай қилишингизга Қуръон изн бермаяптими? Ҳамонки, Пайғамбар фолбинликка йўл қўймаган экан, шуни била туриб унинг ҳикматларига хилоф равишда иш тутган одамларнинг жавобларидан хайри изнга умид боғламаслиги ҳам керак-да.

Бибихонимнинг уддабуронлиги Темурни лол қолдиради, бинобарин, у аёлнинг гапларини жон қулоғи билан тинглайди:

— Биламан, сиз аёлларнинг ожиз ақлига қулоқ солмаслигингиз аниқ, — деб давом этади сўзини Бибихоним. — Бироқ марҳаматли жанобим, бир нарсани ўйлаб кўринг: сиз фақат Самарқандга ҳукмрон бўлиш билан чекланиб қолаверасизми? Мутлақо! Бизнинг юртларда «Ер жасадга, кўнгил орзуга тўймайди», деган ҳикмат бор. Менинг фаҳмимча, сиз Самарқанд билан кифояланиб ўтирмаслигингиз лозим. «Ўзингизни ҳукмронлар-ҳукмрони дея эълон қилингиз. Имонингиз комил бўлсинки, мен ҳозир чўрингиз бўлиб оёғингиз остида қандай ётган бўлсам дунё ҳам пойингизда шундай пайндоз бўлади. Мен шоҳлар шоҳининг невараси Хоразм шоҳи хотинликка олмоқчи бўлганида уни рад этган аёл бўламан!...

Аммо қурилтойнинг розилигини олмай туриб тахтни эгаллашни хаёлингизга келтирманг. Бильакс, ҳар қандай тентак келиб, «Ҳой қароқчи, тахтдан туш!» дейверади, — деб йўл-йўриқ кўрсатишда давом этади аёл. — Пирингиз Мирсаид Барака сизнинг сайланишингизга кафолат берадилар. Қурилтой чақирмай туриб маълум муддатга мақсадга эришиб бахтли бўлишингиз мумкин. Аммо ота ўғли бўлиб умумхалқ эътирофига сазовор бўлсангиз, дунёни пойингизда кўргайсиз. Эл-юртнинг қорнини тўйдириш имконингиз бор. Тўйдиринг, тўйдиринг-да, ибодат қилинг. Издиҳом узра қад ростлаган вақтингизда бечора. Бибихоним учун оёғингиз остидан бир парча жой ажратишни унутмассиз...

Бибихонимнинг синчковлик билан тинглаётган Темур қурилтой чақиришга розилик билдиради. Шу онда беихтиёр рўпарасида ўтирган аёлни бағрига босади... Ушбу қайдлар Сароймулкхонимни ўта зийрак, тадбиркор ва оқила аёл бўлганлигини ҳам асослайди. Сароймулкхоним номи билан боғлиқ бўлган мана бу ривоят ҳам ўта ибратлидир:

Опа-сингиллар.

Амир Темур Эронга қарши юриш бошлаганда, Исфахоннинг қамали кўпга чўзилиб, қўшинни озуқа билан таъминлашга маблағ етишмай қолган. Нима қилиш керак? Қамални ташлаб орқага чекиниш иснод, қамални давом эттиришга эса зар керак. Ниҳоят Амир Темур Самарқандга чопар йўллаб, Сароймулкхонимга мактуб жўнатади. Мактуб қисқа бўлиб, «қўшиннинг захираси тугади, хазинадан зар юборинг», дейилганди.

Сароймулкхоним мактуб мазмунидан огоҳ бўлгач, мазкур мактубнинг орқа томонига: «Улуғ амир, зарингиз тугаган бўлса сиёсатингиз ҳам тугадими?» деб ёзади ва мактубни чопарга бериб, йўлга равона қилади. Амир Темур мактубни очгач, Сароймулкхонимнинг кинояли замзамасини ўйлаб-ўйлаб, ниҳоят бир қарорга келади. Ўша куниёқ лашкаргоҳда сўйиб ейилган қўй, қорамол, от, туя суякларини йиғдириб турли ҳажмларда қирқтиради. Катта ҳажмдагисига катта қиймат, кичик ҳажмдагисига кичик қиймат белгилашни буюради. Сўнг пўлат муҳрни қиздириб тамға бостиради. Шундай қилиб уларни мувaққат пул ўрнида муомалага киритиш тўғрисида фармон чиқаради. Натижада қўшни шаҳар ва қишлоқлардан ушбу суяк пулга қўшин озуқаси учун озиқ-овқат сотиб олинади. Тез кунда Исфахон шаҳри таслим бўлгач, суяк пуллар зар билан алмаштирилади.

Тўғри, Сароймулкхоним Соҳибқироннинг энг суюкли хотини бўлган. Шунинг учун ҳам унинг сўзларига баъзан қулоқ тутган бўлиши эҳтимолдан холи эмас деб ўйловчилар ҳам йўқ эмас. Аммо Амир Темур саройдан ташқаридаги аёлларнинг фикрини ҳам диққат билан тинглагани, кези келганда уларни пири даражасида улуғлаганлиги тарихдан яхши маълум. Ана шундай момолардан бири Дархон момодир. Дархон момо билан боғлиқ бир ривоят Амир Темур тилида шундай баён этилган:

— Қарши қалъасини забт этолмай, дилга қадар тугиб қайтмоқда эдим. Қизилдарёдан кечиб, бир қишлоққа кўндик. Мен бир кулбани ихтиёр этдим. Унда ушоққина кампир яшар, тирикчилиги ёлгиз эчкидан эркан. Мен момодан бирор овқат қилиб бермоқни ўтиндим. Кўп ўтмай оғоч товоққа сузилган атала дастурхонда пайдо бўлди. Оч эрдим. Оғоч қошиқни товоқдаги аталага тўлдириб, ютоқиб еган эдим, оғзим куйгандан-куйди. Шунда момо деди:

— Сен-да, Амир Темурга ўхшаш шашқалоқлардан экансан.

— Темурбекнинг шошқалоқлигини қайдин билдингиз, — момо, — дея сўрадим момодан.

— Эшитишимча, Амир Темур Қарши қалъасига тик бориб, уни ололмабди. Магарки, аввал қалъа атрофидаги кичик-кичик қишлоқ ва маҳаллаларни эгаллаб, куч тўплаб, сўнг қатъага ҳужум қилмоқ лозим эди. У эса бир йўла бикликни олмоқчи бўлдию, шашти синди...Шунга ўхшаш сен ҳам шошдинг ва оғзингни куйдирдинг. Аталани аввал товоқнинг гирдидан олиб секин-секин ялаб кўради, совиганини билгач, сўнгра қошиқни тўлдириб ейдида...

Шунда хатоимни англагандай бўлдим. Ва дедим:

— Дархон момо, ўшал шошгич Амир Темур мендирман. Танбеҳингизни бош устига олдим. Тиланг тилагингизни...

Дорхон момо одамлар учун ариқ қазиб, сув чиқариб беришни Соҳибқирондан сўради.

Орадан кўп вақт ўтмай Танқос дарёсидан ариқ қазиб, сув чиқариб бердим. Дархон момони доимо ёдимда тутдим...

Ҳиндистонни забт этиб қайтаётган Амир Темур Дархон момо истиқомат қиладиган қишлоққа етганида бу табаррук аёлни эслайди. Уни топтириб келиб яна бир маротаба шавла пишириб беришини сўрайди.

— Шавлангиз ширин бўлмабди, — дейди Сохибқирон ҳазилга олиб.

— Ўшанда сен оч эдинг, оч қолиб ейилган ҳар қандай овқат ширин туюлади, — деб жавоб беради жиддий оҳангда момо.

Ҳа, ҳазрати Сохибқирон ҳаёти ва фаолиятига оид бундай ривоятларни яна кўплаб келтириш мумкин. Тўғри булар бир ривоят. Аммо оддий халқ жонли тилида шундай ривоятлар мавжудлигининг ўзиёқ кўнгилда дилхушлик уйғотади. Биз ушбу мақолада ривоятларга кўпроқ ўрин ажратдик. Зеро, истеъдодли шоир Хуршид Даврон айтганидек, «тарих фақат халқ хотираси рамзи бўлмиш асотирлар, афсона ва ривоятлар ёрдамидагина мозий моҳиятини, демак, унинг юрагини кашф эта олади. Хотирасиз инсон юраги ҳам қуруқ ҳужжатлар йиғиндисидан фарқ қилмайди». Қолверса, Амир Темур ва Темурийлар даврини қаламга олиш учун қўлёзма манбаларини ўқий олиш қобилиятига эга бўлиш керак. Бу узоқ вақт талаб қиладиган ўта мураккаб ижод. Бу борада биз забардаст шарқшунос олимларимиздан хайрли ишлар кутамиз. Умуман, Амир Темур фаолиятини ҳар жиҳатдан тадқиқ этиш муҳим аҳамиятга эга. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов таъбири билан айтганда:

«Амир Темур шахсини идрок этиш — тарихни идрок этиш демакдир.

Амир Темурни англаш — ўзлигимизни англаш демакдир.

Амир Темурни улуғлаш — тарих қаърига чуқур илдиз отган томирларимизга, маданиятимизга, қудратимизга асосланиб, буюк келажагимизга бўлган ишончимизни мустаҳкамлаш демакдир».

Қобилбек КАРИМБЕКОВ,
Муҳаммаджон АҲМЕДОВ.

Қишлоқда ислоҳ қандай кечмоқда?

ДАШТДА МЕВАЗОР

Қишлоқда қўшимча, даромадли иш ўринларини яратиш орқали аҳолининг ижтимоий шарт-шароитларини яхшилашга Самарқанд вилоятида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг муҳим қирраси деб қаралмоқда.

Челак туманидаги Ғубдли ва Қорача тоғ этакларидаги қишлоқлар аҳолиси яқинда ана шундай ғамхўрликдан баҳраманд бўлишди. Бу ерда 1227 гектар ташландиқ паст-баланд ер ўзлаштиилиб, Бобур деб номланган янги хўжалик ташкил этилди. Майдонларнинг 400 гектарига пахта, 160 гектарига сабзавот, ғалла, 200 гектарига масхар экилди. 10 гектарлик мевазор боғ барпо этилди.

— Дастлабки кунданоқ вилоят ҳокимининг бизга кўрсатган ёрдами катта бўлди, — дейди янги хўжалик раҳбари Фарҳод Юсупов. — 60 километр узунликда ариқ қазиб, 400 метр баландликка сув чиқардик. Деҳқончилик билан шуғулланаётган 100 нафар оила ўз ишидан хурсанд.

Бобур номли хўжаликда деҳқончилик билан бирга чорвачиликни ривожлантириш имкониятлари ишга солинмоқда. Бозор иқтисодиёти шароитида буюртмачи ташкилотлар билан шартномавий муносабатларга пухта амал қилиб маҳсулот етиштириш ва сотиш хўжаликда ҳам, унда меҳнат қилаётган оилаларга ҳам катта наф келтириши кутилмоқда.

Тошкент шаҳридаги маъсулияти чекланган жамият — «Маорифчи»

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида 75-41-97 рақамли телефон орқали қабул қилинади.

Тошкент шаҳар Яккасарой туманидаги 13-кечки мактабни битирганлик ҳақида Жаҳонгир Тўлқинович АБДУРАҲИМОВ номига берилган № А 419297 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1999 йил 1 июндан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун 1 АҚШ долларининг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 АҚШ доллари — 117 сўм 81 тийин.

ДУШАНБА, 7

Телетомошабинлар диққатига! Профилактика муносабати билан Душанба, 7 июн куни «Ўзбекистон» 1 Телеканали кўрсатувлари соат 6.30 дан 14.25 гача ЎзТВ-2 «Ёшлар» Телеканали орқали намойиш этилади.

ЎзТВ I

16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турнирининг тантанали очилиши.
18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
18.10 Болалар учун. «Умид учқунлари».
18.25 Элликқалъа олтин толаси — жаҳон бозорида.
18.40 «Истеъдод». Мусиқий дастур.
19.05 «Тафсилот».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00, 21.55 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Истиқлолим — истиқболим».
21.30 «Аёл қалби наволари». Мусиқий дастур.
22.00 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турнири кундалиги.
22.20 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 53-қисм.
23.10 «Маънавият» дастури.
00.10 «Ахборот».
00.40-00.45 Ватан тимсоллари.

ЁШЛАР ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.40 «Таҳлилнома»
8.40 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Ўлмас мерос», «Убалик мўъжизакорлар».
9.10 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
9.40 «Куй ва тасвир».
10.00, 12.00, 14.00 Янгиликлар.

Болаларнинг ёзги таътил кунларида:

10.05 «Шумтакалар». Мультсериал.
10.20 «Олтин тож». Телевизион ўйин.
10.45 Кундузги сеанс: «Ошиқ бўёқчи ҳақида эртак». Бадиий фильм.
12.05 Ўзбекистон телерадиокомпанияси хор жамоасининг концерти.
12.30 «Оламга саёхат».
12.50 «Ўзлигинг намоён қил!» Экранда — Фарғона вилояти.
13.30 «Созимда севги васфи». Мусиқий дастур.
14.10-14.25 «Кодекс».

***

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Янги авлод» студияси намойиш этади («Қувноқ учрашув», «Мультомоша»)
18.40 «Аждодлар хотираси». Ибн Сино.
18.55 «Мусиқий лаҳза».
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Ёшлар» телеканалида.
19.35 «Эгиз қўшиқлар».
19.55, 20.25, 23.40-Эълонлар.
20.00 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
20.30 «Жаҳон». Халқаро шарҳ.
20.50 «Сурур». Мусиқий дастур.
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Бурч». Видеофильм. 6-қисм.
22.00 «Душанбада кўришгунча».
22.20 «О, ёшлигим».
22.40 «Маслаҳат».
23.10 «Олам футболи».
23.30 «Шарқ эстрадаси».
23.45 Синема. «Кўпорувчилик».
01.15 «Хайрли тун!».

ЎзТВ III

17.50 Кўрсатувлар дастури.
17.55 Пойтахт. Информацион курсатув.
18.00 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турниридан репортаж.
20.00 Сен ҳақингда ва сен учун.
20.15 Очиқ дарс.
20.30 «Телефакт».
20.40 «Бумеранг».
21.05 «Спорт-тайм».
21.30 «Пойтахт». Иинформацион кўрсатув.
21.45 «Бурч ва масъулият».
22.00 «Чин қалбдан».
22.30 «Поитахт». Информациои кўрсатув.
22.45 «Морена Клара». Телесериал.
23.30 «Пойтахт». Информацион курсатув.
23.45 Оҳанглар ва эълонлар.
23.55 Саргузашт фильмлар.
01.30 «Хайрли тун, шаҳрим!»

ЎзТВ IV

14.00-15.05 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.05 Кўрсатувлар тартиби.
15.10 «СНН. Жаҳон янгиликлари» (инглиз тилида)
15.40 «Дурдаршан».
16.00 «Севги йўлида». Сериал.
17.00 «Интернет ҳудуди».
17.15 «Куйини топинг».
17.45 «Мультчархпалак». Ака-ука Гримм эртаклари. «Этик кийган мушук». 3-серия.
18.00 Клип-антракт.

Россия жамоат телевидениеси.
18.05 Душанба куни Познер билан. «Никобдаги киши» дастури.
18.45 «Рус транзити». Сериал. 5-серия.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».

20.35 «Кавингтон Кросс». Телесериал.
21.25 «Оламда нима гап?» Ахборот кўрсатуви.
21.30 «Спорт клуб».
21.45 «Вақт хазинасидан».
22.00 «Вести».
22.30 Киносеанс: «Ширин орзулар». Бадиий фильм. 1-серия.
00.10 «Регистон ўзаро наволар». Фильм концерт.
00.30 «Ахборот» (рус тилида)
00.55 «Тунингиз осуда бўлсин!»

СЕШАНБА, 8

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

8.30 Республика газеталарининг шарҳи.
8.45 «Севги сурури». Мусиқий дастур.
9.10 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 53-қисм.
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.
10.05 «Янги алифбони ўрганамиз».
10.25 «Маънавият» дастури.

Болаларнинг ёзги таътил кунларида:

11.25 «Шумтакалар». Мультсериал.
11.40 «Мактублар — кабутарлар».
12.05 Кундузги сеанс: «Учувчининг парвози». Бадиий фильм.
13.30 Ўзбек куйларидан концерт.
14.10-14.30 «Мустақил ҳаёт бўсағасида».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турнири.
18.40 «Орзулар қанотида».
19.00 «Имконият».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00, 21.35 ЭЪЛОНЛАР.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 «Аруз гулшани».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Ойдиндир қўшиқнинг йўллари». Х. Шеров.
21.40 «Садоқат».
22.00 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турнири кундалиги.
22.20 Қ. Собиров. «Гул ва тош». Теленовелла.
23.00 «Ахборот».
23.30 «Ноёб тур». Бадиий фильм.
00.45-00.50 Ватан тимсоллари.

ЁШЛАР ТЕЛЕКАНАЛИ

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 53-қисм.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Ёшлар» телеканалида.
19.35 «Солиқ ҳақида сабоқлар».
19.50, 20.20, 23.15-Эълонлар.
19.55 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
20.25 «Парламент».
20.40 «Мусиқий лаҳза».
20.45 «Марду-майдон».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Бурч». Видеофильм. 7-қисм.
22.05 «Самарқанд оқшоми». Мусиқий дастур.
22.25 «Ёнмаган ёзувлар».
22.45 «Сарвиноз». Мусиқий дастур.
23.00 «Мухаббатнома». Шеърий композиция.
23.20 Синема. «Адашган дунё».
01.10 «Хайрли тун!»

ЎзТВ III

17.55 Кўрсатувлар дастури.
18.00 «Пойтахт». Информацион кўрсатув.
18.10 «Ерилтош». Мульттўплам.
18.25 «Сен ҳақингда ва сен учун».
18.40 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турниридан репортаж.
20.00 «Дўппи». Телефильм.
20.15 «Ёшлар ҳудуди». Дам олиш дастури.
20.45 Кичик концерт.
21.05 «Спорт оламида».
21.30 «Пойтахт». Информацион курсатув.
21.45 «Туризм ҳақида». Хафталик шарҳ.
22.15 «Моҳир».
22.30 «Пойтахт». Информацион кўрсатув.
22.45 «Морена Клара». Телесериал.
23.30 «Пойтахт». Информацион курсатув.
23.45 Оҳанглар ва эълонлар.
23.55 «Кинонигоҳ».
01.30 «Хайрли тун, шаҳрим!»

ЎзТВ IV

Россия жамоат телевидениеси.
6.30-8.00

14.00-15.05 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ.

15.05 Кўрсатувлар тартиби.
15.10 «СНН. Жаҳон янгиликлари» (инглиз тилида)
15.40 «Бинафша».
16.00 «Севги йўлида». Телесериал.
17.00 «Жонли сайёра».
17.15 «Куйини топинг».
17.45 «Мультчархпалак». Ака-ука Гримм эртаклари. «Этик кийган мушук». 4-серия.
18.00 Клип-антракт.

Россия жамоат телевидениеси.
18.05 «Мавзу».
18.45 «Рус транзити». Сериал (якунловчи серия)
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».

20.35 «Кавингтон Кросс». Телесериал.
21.25 «Оламда нима гап?» Ахборот кўрсатуви.
21.30 «Таҳдид».
21.45 «ТВ-4 да Немис тўлқини».
21.55 «Дил изҳори».
22.00 «Вести».
22.30 Киносеанс: «Леон». Бадиий фильм.
00.10 «Ахборот» (рус тилида)
00.35 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ЧОРШАНБА, 9

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

8.30 «Санъатга бахшида умр». Мусиқий дастур.
9.00 «Меҳригиё».
9.20 «Остонаси тиллодан». Адабий кўрсатув.
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.
[illegible]
19.00 «Эл тинчлиги йўлида».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00, 21.55 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 «Таълим- тарбия миллий дастури амалда».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Тараққиёт йўли».
21.25 «Бир наво истар кўнгил». Мусиқий дастур
22.00 Теннис бўйича «Tashkent OPEN» Халқаро турнири кундалиги.
22.20 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 54-қисм.
[illegible]
20.55 «Мусиқий лаҳза».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Бурч». Видеофильм. 8-қисм.
22.05 «Эркин фикр».
22.25 «Танишинг: «Сетора» гуруҳи.
22.35 «Сафарлар иштиёқида». Сурхондарё.
22.55 «Рақслар қанотида». Ўзбекистон халқ артисти Маъмура Эргашева.
23.20 Синема. «Моҳир қиличбоз».
00.50 «Хит-коллекция».
01.10 «Хайрли тун!»

ЎзТВ III

17.55 Кўрсатувлар дастури.
18.00 «Пойтахт». Информацион кўрса[illegible]

[illegible]

14.00-15.05 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.05 Кўрсатувлар тартиби.
15.10 «СНН. Жаҳон янгиликлари» (инглиз тилида)
15.40 «Мюзик-холл».
16.00 «Севги йўлида». Сериал.
17.00 «Спорт-клуб».
17.15 «Маски-шоу».
17.45 «Мультчархпалак». Ака-ука Гримм эртаклари. «Ганс ва Гретель» 1-[illegible]

[illegible]

ПАЙШАНБА, 10

[illegible]

ЖУМА, 11

[illegible]

ШАНБА, 12

[illegible]

ЯКШАНБА, 13

[illegible]

Амнистияга биноан...

АКАСИНИ ЎЛДИРГАН УКА ОТАСИНИНГ ХАЛОСКОРИ

— Вой ўлай, бунақада эл-юрт орасида шарманда бўламиз-ку... Вой, бошим! Нима қилсам экан? Ғайратжон, ҳой Ғайратжон! Тур ўрнингдан, тураққол тезроқ, болагинам! Шарманда бўлдик-ку! Тур, турсанг-чи!..

— Ғайратжон онасининг бу қадар ташвишланиб, ҳаяжон билан бақиришини эшитиб сапчиб ўрнидан турди. Лекин нималар бўлаётганини англолмай, атрофга олазарак боқди. Ҳеч нарсани тушунмай, онасига юзланди.

— Ҳа, ойижон, нима гап, нега бунақа...

— Балкондан пастга қара. Отанг билан аканг жиққа мушт бўлиб ёқалашишяпти. Тез бориб, иккови ажратиб, уйга олиб кел. Вой ўлмасам, энди нима қиламиз? Шарманда бўлдик-ку!

Ғайратжон ширин уйқусини бузиб ўрнидан турдию, эшикни очиб ташқарига отилди. Қараса кўп қаватли 31 ва 34-уйларнинг ўртасидаги майдонда отаси билан акаси ёқалашишяпти.

— Ҳой, нима қиляпсизлар! Уйга киринглар, одамлар нима дейди?!

Ғайрат шундай дея ота-болани ажратиш учун ораларига кирди. Аммо акасидан бир мушт еб ерга йиқилди. Хушидан кетди. Бир вақт кўзини очиб қараса 30-40 метр нарида акаси Олимжон отасини дўппослаяпти. Даҳшатдан саросимага тушиб уйга югурди. Отаси акасининг ёқасидан ушлаб олган, бироқ Олимжон унга шафқатсизларча пичоқ уриб «каллангни узиб ташлайман» деб бақирарди.

— Кўч, Ғайрат, кўч деяпман! Ҳозир адамни, кейин ҳаммангни ўлдираман! Чавақлаб ташлайман!

Ғайратжон бир ҳамла қилиб акасининг қўлидан пичоқни олди-ю, ортидан туриб икки кураги ўртасига тўрт бор санчди. Ака ерга беҳуш йиқилди. Ғайрат ариқчада ҳушсиз ётган отасини елкасида кўтариб уйга олиб чиқди. [illegible] Лекин Ғайрат ҳамон ҳаяжонда, оёқ-қўллари дир-дир титрарди. Қўрқув ва ҳаяжонда нима қилиб қўйганини тўлақонли англаб етолмасди. Ниҳоят бор-э, деди-ю, боягина ухлаб ётган каравотга ёнбошлади.

Бироздан сўнг туғишган опаси Саида кириб келди.

— Тур, Ғайратжон. Милицияга арз қиламиз. Олим отамизни шунчалик қаттиқ урибдики, ҳатто тишлари синиб кетибди... [illegible]

— [illegible] Мен отамни ўлдириб қўяди деб қўрқиб кетиб, акамга пичоқ уриб ташладим!

— Нахотки?

— Ҳа, опажон! Қўрқиб кетганимдан нима қилиб қўйганимни билмай қолдим. Аслида ўз акамни ўлдириш ниятим йўқ эди, ишонинг.

[illegible]

У ёқда эса қотил устидан тергов ишлари давом этарди. [illegible]

Айбланувчи ўз қилмишига тўлиқ иқрор бўлган ҳолда шундай деди: «Акам Олимжон онам ва отамни [illegible] Мен уларга эътибор бермай ўз ишим билан кетдим. Кечаси соат 24 ларда ухлаб ётганимда онам уйғотиб, «отам ва акам жанжаллашаётганларини айтиб, уларни ажратиб уйга олиб келишимни тайинладилар. Кўчага чиқиб уларни ажратиб қўймоқчи бўлгандим. Акам Олимжон мени кучли зарб билан бир мушт урди. Ерга йиқилиб, ҳушимдан кетдим. Кўзимни очсам 30-40 метр нарида акам қўлларида пичоқ ушлаганча отамни «каллангни узиб ташлайман» деб бақириб ураётган экан. Отамни ўлдириб қўяди деб қўрқиб кетиб, акамнинг қўлидан пичоқни тортиб олдим. Кейин кучли қўрқув ва ҳаяжонда нима қилиб қўйганимни билмайман. Акам ерга йиқилиб қолганидан кейин ариқда ҳушсиз ётган отамни елкамда кўтариб уйга олиб кирдим. Поччам билан жанжал бўлган жойга борганимизда акам ўлиб ётган экан. Бу ҳақда ўзим милицияга хабар қилдим.

Суд мажлисида жабрланувчи сифатида қатнашган муштипар она С. Содиқова ҳам марҳум ўғлининг ношудлиги ҳақида тўхталди:

— Олимжон менинг тўнғич ўғлим эди. У ёшлигидан қайсар, фақат ўз манфаатини ўйлайдиган, ота-онаси ва қариндошларига раҳмсиз бўлиб ўсди. 4—5-синфларда ўқиётганидаёқ сигарета чекишга ўрганди. 8-синфни аранг битирди-ю, мактабга бормай қўйди. Ҳеч қаерда ишлашни хоҳламади. Бора-бора отаси ва бошқа оиламиз аъзоларини қўрқитиб пул сўрайдиган, айтганини топиб бермаганларни дўппослайдиган қилиқ чиқарди.

Бир куни уйимиздаги ваннанинг остидан қоғозга ўралган нашага ўхшаш нарса топиб олиб, ташлаб юборгандим, ўғлим Олимжон бу ишим учун мени роса дўппослади.

У ҳатто ҳарбий хизматдан ҳам қочиб келиб, қариндошларимизнинг уйида яшаб юрди. [illegible]

[illegible]

— Ўлимжон [illegible]

Дарҳақиқат Ғайратда акасини Олимжонни ўлдириш нияти бўлмаган. [illegible]

Содиқовлар оиласи яшайдиган кўп қаватли уйнинг бошлиғи (домком) К. Каримов ҳам марҳум Олимжоннинг ноҳақлигини, тез-тез безорилик қилиб уйида жанжал қилиши хусусида кўрсатма бериб, [illegible]

Шунингдек, марҳумнинг қўшниларидан Л. Турсунова, Б. Журова, амакиваччаси К. Содиқов ва бошқалар ҳам [illegible]

[illegible] Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 98-моддаси билан айбдор деб топилди. [illegible]

Аммо у бу жазони ўташдан халос бўлди. Ғайратга инсонпарвар, меҳр-шафқатли Президентимизнинг Хотира ва Қадрлаш куни муносабати билан чиқарган амнистия ҳақидаги Фармонлари қўлланилиб, суд залидан озод этилди. Суднинг бу қарорини зал бир овоздан маъқуллади. Айниқса, судланувчининг ота-онаси ва қариндош-уруғлари Президентимизга меҳр-мурувватлари учун миннатдорчилик билдириб, отасининг халоскори Ғайрат Содиқовни қучиб бағрига босишди. Шу билан биз ҳам мазкур мақоламизга якун ясар эканмиз муштарийларимизга қарата:

«Эй одамлар, бола тарбиясига жиддий муносабатда бўлинглар! Зеро, ҳеч кимнинг фарзанди марҳум Олимжону, Ғайратжоннинг кунига тушмасин», деймиз.

Абдуғаппор ХОЛИҚОВ,
Сирғали туман судининг судьяси,
Мурод [illegible],
журналист.

Мунажжимлар башорати

(7—13 июнгача)

• ҚЎЙ — Ушбу ҳафта жиддий масалаларни ҳал қилишда, керакли маълумотларни олишда ижобий кўрсаткичларга бой бўлади. Сафар ва учрашувларда янги таниш-билишлар орттирасиз. Душанба, сешанба, пайшанба ва якшанба кунлари низолар ҳамда эҳтирослар ила ўтиши мумкин.

• БУЗОҚ — Хизмат, иш жойингизда яхши томонга ўзгаришлар рўй бериб, оилавий муносабатларингизга яхши таъсир этади. Ушбу кунларда фарзандлар, ижод масалаларида турли муаммоларни ечишингизга тўғри келади. Айниқса, душанба, чоршанба ва дам олиш кунлари пухта ўйламай туриб, жиддий ишларга қўл урманг.

• ЭГИЗАКЛАР — Сиз учун душанба, чоршанба ва пайшанба кунлари ҳар томонлама қулай. Дам олиш кунларини оила даврасида ўтказиб, кичик бир байрам ташкил қилинг.

• ҚИСҚИЧБАҚА — Ортиқча даҳмазаларни бўйнингизга олмаслик учун сешанбадан пайшанбагача ҳар қандай иқтисодий таклифларни четлаб ўтинг. Ишбилармон мижозлардан кутилмаганда ёрдам оласиз. Бироқ шуни эсда тутмоқ керакки, эски гина-кудуратлар ва оилавий муаммолар юзага чиқиб қолиши мумкин.

• АРСЛОН — Агарда моддий характердаги жиддий масалаларни бошқа кунга қолдирсангиз, ҳафтангиз бароридан келади. Сешанба, жума ва шанба кунлари руҳий-ҳиссий ноқулайлик келтириши мумкин. Дам олиш кунлари узоқ сафарлардан воз кечинг, автотранспорт воситасини бошқараётганингизда алоҳида эътибор талаб қилинади.

• ПАРИЗОД — Ҳафта сиз учун оилангизда анчадан бери кўзга кўринмай йиғилиб қолган ва кутилмаган моддий муаммоларни тайёрлаб қўйган бўлиши мумкин. Ушбу кунларда сиз яхшигина ютуқлар келтирадиган янги касб муҳитига тушиб қоласиз.

• ТАРОЗУ — Чоршанба ва пайшанба кунлари ишингизни рағбатлантирувчи маош юзасидан юқори мансаб кишилари ёки бизнес бўйича ҳамкорлар билан низога кириш эҳтимоли кучаяди. Баъзи бир масалаларни ҳал этилиши сизни қайси бир даражада қониқтиради, бироқ норозилигингиз сақланиб қолади. Дам олиш кунлари тутоқиб кетишингиз қувватсизликка олиб келиши мумкин.

• ЧАЁН — Ҳафта иш ва хизмат доирасида бироз ҳафаликлар олиб келиши мумкин. Чоршанба, жума ва шанба кунлари ҳақлигингизни фақатгина сабр-тоқат ва тинч уқдириш билан исбот қилишингиз мумкин.

• ЎҚОТАР — Шошма-шошарлик, ўйламай берилган ваъдалар пайшанбагача сизга ортиқча муаммолар туғдиради. Бироқ фаол ақлий меҳнат учун тўсқинликлар бўлмайди.

• ТОҒ ЭЧКИСИ — Душанба, чоршанба ва пайшанба иш жойида қолиб кетган низолар қайта юзага келади. Оила аъзолари билан муносабатларда муаммолар туғилиши эҳтимоли бор.

• ҚОВҒА — Жамғармалар, қимматли қоғозлар билан боғлиқ операцияларда алоҳида диққат-эътибор талаб қилинади. Шуни билингки, таваккалчилик доим тўғри ҳисоб-китоб асосида асосланиши даркор. Шунингдек, моддий масалаларда тезкор хулоса чиқаришга шошилманг.

• БАЛИҚ — Ушбу кунларда камчиликларингизни бартараф этиш эҳтимоли мавжуд. Афсуски, кўп харажат талаб бўлгани учун дам олиш кунлари ишқий учрашувлар ва фаол дам олиш учун унча қулай бўлмайди.

«Ишонч телефони» — ҳаракатда

ЯШИРИН ЦЕХ ТУГАТИЛДИ

Давлатимизда кичик ва ўрта бизнесни ҳар томонлама ривожлантириш учун барча зарур чора-тадбирлар кўрилмоқда. Тадбиркорларнинг фаолиятига ҳеч қандай тўсиқ йўқ. Бироқ ҳар қандай меҳнат фаолияти қонун доирасида бўлмоғи лозим. Серғайрат, тадбиркор кишилар шу кунларда иқтисодимиз тезроқ бозор муносабатларига ўтишига ўз ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар.

Кейинги йилларда савдо ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳалари гуркираб ривожланмоқда. Шаҳримиз кўчалари турли хил шахсий тижорат дўконларига тўлиб кетган. Уларда юзлаб русумдаги товарлар мавжуд. Бу яхши, албатта. Бироқ, афсуслар бўлсинким, машҳур товламачи Остап Бендернинг изидан бориб, ўзларини тадбиркор деб ҳисоблайдиган, пул ишлашнинг енгил ва осон йўлларини қидираётган шахслар ҳам орамизда йўқ эмас. Улар ўз мақсадлари йўлида юртдошларининг соғлиғини қурбон қилишга ҳам тайёрдирлар. Сифати шубҳали спиртли ичимликлар, соғлиқ учун хавфли қўлбола пахта ёғи ишлаб чиқараётганлар ҳам ана шулар жумласидандир.

Яқинда Навоий вилояти Давлат солиқ бошқармасида махсус телефон канали иш бошлади. Унинг рақами — 062. Мана шу телефон орқали ҳар бир фуқаро солиқ қонунчилиги соҳасида, савдода рўй бераётган ҳар хил қоидабузарликлар ҳақида хабар бериши, солиқ ва солиқ тўлаш юзасидан тушунмаган саволларига жавоб олишлари мумкин. Орадан ўтган вақт мобайнида солиқ тўловчилар билан бўлган бу мулоқот услуби ўзини тўла оқлади. Мабодо «Ишонч телефони» орқали берилган хабар тасдиқлангудай бўлса, тездаёқ чора кўрилади.

Аниқ мисол келтирамиз.

Бундан бир неча муддат муқаддам Қизилтепа туманидаги хонадонлардан бирида Музаффар Ҳамидов исмли шахс ўз уйида яширин равишда чанқовбосди ичимликлари тайёрлаб сотаётганлиги ҳақида хабар қилинди. Давлат вилоят солиқ назорати, Қизилтепа туман солиқ назорати ва ички ишлар ходимлари билан биргаликда фактлар шошилинч равишда текшириб кўрилди. Аниқланишича, Нодирабегим кўчасининг 35-уйида яшовчи М. Ҳамидов ўз уйида чанқовбосди ичимликлари ишлаб чиқарувчи цех очиб олибди. У бундай ичимликларни ҳам ўзи тайёрлар, ҳам ўзи сотар экан. У шубҳали ичимлигининг бир шишасини 25 сўмдан пуллар экан.

Ҳаром пул кетидан қувган Ҳамидов ўз ҳамюртларининг соғлиғини пулга алмаштираётгани тўғрисида умуман ўйламаган. Санитария — эпидемиология экспертизаси бу «ичимликлар» таркибида ҳаёт учун хавфли бўлган бўёқлар борлигини аниқлади. «Ичимлик» истеъмол қилиш учун бутунлай яроқсиз эканлиги, санитария-гигиена талабларига мутлақо жавоб бермаслиги ҳақида хулоса берилди.

Ҳамидовнинг уйи текшириб кўрилганида ундан қўлбола ичимлик тайёрлаш учун ишлатиладиган дастгоҳлар, 10 минг дона қопқоқ тайёрлаб қўйилганлиги маълум бўлди. 580 шиша ичимлик чиқди. Шу ернинг ўзида 11 литр қизил, 3,5 литр сариқ ва 2 литр яшил бўёқ ҳамда углерод гази (баллони билан) топилди.

М. Ҳамидовга нисбатан жиноий иш қўзғатилди. «Ишонч телефони» орқали берилган биргина хабар катта бир жиноятнинг олдини олишга сабаб бўлди.

Ҳозир, чанқовбосди ичимликларга талаб ортиб бораётган кунларда ҳар бир ичимликнинг сифатига, ишлаб чиқарилган кунига аҳамиятни кучайтирмоқ даркор.

Фарҳод РАСУЛОВ,
Республика Давлат солиқ қўмитаси
матбуот хизмати ходими.

Жиноят ва жазо

НИҚОБЛИ ШАРПАЛАР

«Кавказ» гуруҳига бирлашиб, бир неча хонадоннинг шўрини қуритишди

Бутун шаҳар тинч уйқуда. Тун қоронғусини ёриб, аҳён-аҳёнда ўтаётган йўловчи машиналарнинг эгаларини ҳисобга олмаганда ҳамма мириқиб ором олмоқда. Бундай пайт куни билан бойўғлидек инида писиб ётиб, тунда овга чиқадиганлар учун роса ўнғай.

Тошкентнинг Сағбон кўчасидаги хонадонлардан бирининг олдида йўловчи машинадан тушиб, пайдо бўлган кишилар бир зумда ниқоб кийишиб, қиёфаларини ўзгартиришди-да талончиларга айланиб қолишди. Иштаҳаси карнай, нафси ҳалак отган бу кимсалар биринчи «ўлжа»ни қўлга киритишга обдон тайёрланишганди. Бир неча кунлаб «объект» ўрганилди. Хонадон соҳиби ҳам кимсан Тошкентда кўзга кўринган фалон киши. Худо бераман деса ҳеч нарса эмас, талончилар қарзларидан қутулишиб, роҳат-фароғатда яшашлари мумкин. Ўзиям Кавказ айни пайтда уларнинг жонига оро кирди-да. Бўлмаса қарз-ҳаволага олинган 8000 АҚШ долларини узгунларича адойи тамом бўлишармиди?

Бозори бароридан келмай, ҳеч нарсага қўли бормай юрган йигитлар талончиликда устаси фаранг Кавказ деган тўдабошларига йўлиқишди-ю, бир зумда унга муте бўлиб қолдилар.

— Йигитман деб кўкракка уриб юрибсизлар экан-да, — деди Кавказ уларга осмондан келиб. — Одамга ҳаёт бир марта берилади. Гулдай умрини яшаб қолишни ҳам билиш керак.

— Қандай қилиб? — ҳангу манг бўлиб қолди Шерали, Адҳам ва Баҳодир бир-бирларига ажабтовур қарашиб.

— Шуни ҳам айтиб ўтириш шартми? Атрофга разм солсаларинг ким кўп, ўзига тўқ, бой-бойвачча оилалар кўп. Уларнинг хазинасини енгиллатиб туриш ҳеч кимга зарар қилмайди.

— Қойил, — йигитларнинг кўзи мошдек очилиб кетди. — Етти ухлаб тушимизга кирмаган нарсаларга руҳлантиряпсиз-а? Сиз бизни ўйлаган экансиз, биз ҳам сизни бошимизга кўтариб юрамиз.

Мамнунлик билан бир-бирига ташланган қўллар занжирдек бирлашди. Тўдабоши Кавказ ҳам анойилардан эмас эди. Йигитларни яхшилаб «инструктаж»дан ўтказди. Келгусида қилинадиган ишларнинг антиқа режалари узилди. Бунинг учун гуруҳга керакли ўқ отар ва совуқ қуроллар қидириб топилди. Шу билан ҳали ҳеч қаерда қайд этилмаган, ҳеч кимнинг «назари»га тушмаган жиноий гуруҳ юзага келди. Унинг аъзолари Тошкентдек шаҳри азимдаги кўзга кўринган бой-бадавлат одамларнинг хонадонларини нишонга олдилар. Уларнинг чекига биринчи бўлиб Сағбон кўчасидаги Абдуғани заргарнинг уйи тушди. Тўдабошининг топшириғига мувофиқ хонадон бир неча кун ҳар томонлама ўрганилди. Шундай қилиб 1995 йилнинг 20 сентябрида Абдуғани отанинг хонадонини ярим тунда олти кишилик жиноий гуруҳ «босди». Уларнинг иккитаси кўча боши ва дарвозанинг ёнида пойлоқчилик қилиб қолишди. Қолганлари ичкарида «самарали» фаолиятларини бошлашга киришдилар.

Аммо отанинг фарзандлари ниқобли шарпалар ўйлагандек анойилардан эмас экан. Кутилмаган шовқин-сурондан ичкарида жангари жанг бошланиб кетди. Кавказ қарасаки иш чатоқ. Уй эгалари каратэдан бинойидек бохабар эканлар. Музокаралар чўзилиб кетса ҳамма нарса аксига айланиб кетиши мумкин. Кавказ йигитларини йиғиштириб «биринчи ов»дан қуруқ қайтишди. Шу билан сасларини чиқармай, вақтинчалик у ер бу ерда писиб юрдилар. Ниҳоят кейинги ҳаракат 1996 йилнинг 12 март куни Тошкентнинг Янгилик кўчасида яшовчи А. Раҳматовлар хонадонидан бошланди. Тўдабошининг йигитлари ҳовлини четдан яхшилаб кузатиб, ўрганиб чиқишди. Сўнг ярим тунда уни тунашга киришдилар. Бу пайтда хонадон соҳиби билан соҳибаси ширин уйқуга ғарқ бўлган эди. Чақирилмаган меҳмонларнинг кутилмаган ташрифидан улар ўз ётоқларида хушларидан кетиб қолай дейишди.

— Йигирма беш минг долларни стол устига ҳозироқ қўйсаларинг қўйдинг, акс ҳолда ўзларингни нариги дунёда кўрдим деяверинглар, — дея ўшқирди ниқобли шарпаларнинг бири уй эгаларига дағдаға қилиб. Аммо жабрланувчилар елка қисишдан нарига ўтишмади.

Улар бўлаётган воқеалардан шундоқ ҳам ўтакаси ёрилаёзган нариги хонадаги қизни бошлаб чиқишиб, нишонга олишди.

— Агар яна бир маротаба елка қисишсанг, ўзларингдан ўпкаланглар, — дейишди қўрқинчдан адойи-тамом бўлаёзган қизга ишора қилишиб.

Ота билан онанинг капалаги учиб кетаёзди.

Талончилар уйни ағдар-тўнтар қилишга киришиб кетдилар. Уй эгасининг ич кийимидан 400 АҚШ доллари ва 2700 сўм пул чиқди. Трюмодан 5000 сўмлик эркаклар тилла узуги (ўша пайтдаги нархларда), 10000 сўмлик бриллиант кўзли узук, соф оғирлиги 30 граммли умумий баҳоси 14 минг сўмлик аёллар тилла занжири, 7000 сўмлик тилла узук ва зирак, 10000 сўмлик JVC телевизори, 7000 сўмлик Panasonic II видеомагнитофони, 48.000 сўмлик видеокамера, 12000 сўмлик мусиқа маркази, 15000 сўмлик факс аппарати, 1000 сўмлик норка телпак, 4000 сўмлик болалар чарм курткаси, 8 дона видеокассетани қўлга киритишиб, уй эгасига тегишли машинада хонадонни шип-шийдон қилиб кетишди. Орадан бир неча кун ўтгач, ўғирланган моллар ҳар кимнинг иштирокига қараб гуруҳ аъзоларига тўдабоши томонидан тақсимлаб берилди. Пойтахтнинг мўътабар ресторанларидан бирида дастлабки ютуқ ўзига хос тарзда нишонланди.

Орадан бир неча кун ўтгач, маълум муддатли танаффусдан сўнг 19 март куни тунги шарпалар Алп Жамол кўчасидаги М. Обидовага тегишли уйда пайдо бўлдилар. Бу ерда ҳам талончиларнинг шум ниятларини амалга оширишларида олдиндан орттирилган тажрибалари қўл келади. 5000 сўм пул, нархи 1000 АҚШ долларига тенг бўлган тилла занжир, 3000 АҚШ долларига тенг бўлган бриллиант кўзли эркаклар тилла узуги, 500 АҚШ долларига тенг бўлган қилич, 300 АҚШ долларига тенг бўлган ўт олдиричлар коллекцияси, 200 АҚШ долларига тенг бўлган Англияда ишлаб чиқарилган 5 дона пичоқ, бир ярим минг сўмлик «Полороид» фотоаппаратини ишғол қилишиб, бу ердан ҳам жуфтакни ростлаб қолишди.

Бу пайтда шаҳардаги тегишли идораларга содир этилган бу талончиликлар ҳақида керакли ахборотлар келиб тушган, уларнинг тафсилотлари ўрганилаётган эди. Жиноятни очишнинг бирдан бир қийинчилик томони гуруҳнинг ҳали ҳеч қаерда қайд этилмагани, янгилиги бўлди. Улар усталик билан маълум муддатли танаффуслардан сўнг яна жиноятларини давом эттиришар, изқуварларга чап бериб кетмоқчи бўлишарди. Шундай қилиб 1996 йилнинг 24 март куни Замондош кўчасидаги А. Асадовни, 1996 йил 4 май куни эса шаҳарлик яна бир фуқаро А. Ойдиновнинг шўрини қуритиб кетишди.

Шу пайтда жиноятчиликка қарши курашувчи тегишли идоралар қўлида «Кавказ» гуруҳи тўғрисида айрим маълумотлар тўпланиб улгурилган эди. Фақат гуруҳнинг маълум муддатга яна «таътил»га чиққани, жиноятчиларнинг тўдабошиси Кавказнинг тўсатдан қаергадир ғойиб бўлгани ишни тезроқ очишга тўғаноқ бўлиб турарди. Ниҳоят ҳар бир нарсанинг ўз интиҳоси бўлгани каби жиноий гуруҳнинг ҳам фаолиятига моҳир изқуварлар томонидан чек қўйилди. Гиёҳванд модда билан қўлга тушган гуруҳ аъзоси Маҳмуд барча сирни ошкор этиб, бор айбини бўйнига олди. Қолган жиноятчилар ҳам шу тариқа суднинг қора курсисига келиб ўтиришиб, ўзларининг ғайриқонуний фаолиятларига интиҳо ясадилар. Энди ҳеч кимнинг хонадонига бу гуруҳ таҳдид ёки дағдаға солмайди. Ҳаёт маромида давом этаверади. Ғайриқонуний йўллар билан ўзгаларнинг мол-мулкини талон-тарож қилиш орқали яхши турмуш кечираман деганлар эса охир-оқибат мана шундай қисматга мубтало бўладилар.

Фарҳод ШАЙМОНОВ,
Тошкент шаҳар прокуратурасининг бўлим прокурори,
Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
«Адолат» мухбири.

АДОЛАТ

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

ҲОМИЙ: Ўзбекистон Республикаси «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Улуғбек ДОНИЁРОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Акмал ҚОСИМОВ, Тўхтамурод ЖЎРАЕВ, Рустам АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Акбархўжа РАҲИМОВ, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Равшан ҲАЙДАРОВ, Рустам ҚОСИМОВ, Қодиржон СОБИРОВ (бўлим мудири), Мурод КАЛОНХОНОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 133-41-89.
Котибият — 136-55-64.
Эълонлар бўлими: 136-55-96.

Навбатчи — Саъдиддин САЙДИСЛОМОВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 140.
Буюртма Г— 0475,
ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди.

• Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди 20.00.

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси-32.